

Taboo

Št. 4

EL FORTIN

1968

Konzorcij, uprava in uredništvo TABORA želijo vsem slovenskim protikomunističnim borcem, sotrudnikom, dobrotnikom, naročnikom in bralcem

vse blagoslove božje za

PRAZNIK VSTAJENJA,

ki naj bo nam vsem simbol upanja v naše vstajenje za

BOGA — NAROD — DOMOVINO

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov • TABOR je last in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor • Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor predstavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. • Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. • Urejuje uredniški odbor; odgovorni urednik Adolf Škrjanec, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Jože Jenko.

—::—

TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticommunists

—::—

TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. • Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina

—::—

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

—::—

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 933.090

—::—

NAROČNINA: Južna Amerika 600 pesov, odn. enakovrednost v dolarju; U. S. A. in Kanada 3.50 dolarja letno; Anglija in Avstralija 1 funt šterling; evropske države 2 dolarja

—::—

Naročila, reklamacije in nakazila pošiljajte na naslov upravnika: José Jenko, Pedernera 1075, Villa Madero, prov. Buenos Aires, Rep. Argentina

—::—

Vse dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, Villa Ballester FNGBM, Pcia. de Buenos Aires, Argentina

NASLOVNA SLIKA

Da so bile akcije slovenskih domobrancev v borbi proti zasužnjevalcem sveta uspešne, je bilo potrebno, da je poveljnik obiskoval posamezne borbene enote in dajal osebno navodila za čim uspešnejše udejstvovanje

Tabor

Ma domobranci vsi se borimo

zemljo slovensko

sovrag nam tepta

(Domobranska pesem)

Abril 1968

BUENOS AIRES

April 1968

VELIKA NOČ^v

Leto za letom prihaja med nas Velika noč in leto za letom slišimo in beremo besede, ki nam skušajo razlagati njen pomen: upanje v večnost, zmaga nad smrtjo, vstajenje resnice, nemoč smrti.

Pri tem pa preradi pozabljamo, da smo predvsem ljudje, nič drugačni od onih, ki so osebno poznali Jezusa iz Nazareta. Samo kot ljudje pa ga moremo resnično razumeti in doumeti, kot ga mora vsak slikar ali kipar upodobiti kot popolnega človeka, v vsem enakega nam, navadnim smrtnikom.

Samo kot ljudje bomo razumeli in doumeli tisti magnetizem, s katerim je nekoč učil in govoril ter pripravil ljudi, ki so ga slišali, do tega, da so vse pustili in odšli za njim. Samo kot ljudje bomo lahko razumeli in doumeli, kako je ta preprosti nazareški tesar slednjich, — da uporabimo moderni izraz, — izgubil živce in z bičem v roki in s sveto jezo v srcu izgnal iz hiše božje ljudi, ki so iz nje napravili jamo razbojnikov. In samo kot ljudje bomo mogli razumeti in doumeti globino njegovega nauka o vrednosti in pomenu vsakega človeškega življenja v božjem očetovstvu nebeskega kraljestva.

Če pa kot ljudje gledamo na Jezusa iz Nazareta kot človeka, potem moremo in moramo najti v osebah poslednjega dejanja njegove življenjske drame tudi sami sebe.

Kaj smo? — Množica, ki ga na Cvetno nedeljo pozdravlja in kliče Hosana, na Veliki Petetk pa ga ceni manj kot navadno barabo in kriči po njegovi krvi? — Ane in Kajfe, ki ga obtožujejo? Skorumpirani Pilati, ki si umivamo roke nad krvjo človeka, ki je brez vsake krivde? Petri, ki ga tajimo, in še nismo dočakali petelinovega klica, da se ob njem bridko razjokamo? Earizeji in pismouki, ki čutimo, da nam njegov nauk izpodkopava tla in krati svete tradicionalne pravice? Simoni iz Cirene, ki godrnjamo, če na naša pleča pade še teža križa našega bližnjega? Alj pa smo Judeži, ki z vrvjo v roki begamo in iščemo veje, ki bo dovolj močna, da obdrži težo našega telesa in našega greha?

In če se bo ob tem našem iskanju dopolnil njegov čas ter se bo od vrha do tal pretrgalo zagrinjalo naše duše, potem bomo morda tudi mi zaznali in razumeli dejanski nauk Velike noči:

Ta, je bil Sin božji.

VEČNA SLAVA!

Spominski govor na občnem zboru DSPB-TABOR-a v Argentini
dne 10. 12. 1967. — Op. ur.

Spoštovani izbrani zbor!

Že več kot sto let je preteklo, odkar je zapel naš veliki genij;

„Ko že na Kranjskem vsak pisari,
že bukve vsak šušmar daje med ljudi,
ta v prozi, oni v verzih se slepari...
Priatelj, uči mene pisarije:
Kako in kaj vseč se Kranjcu póje,
odkri mi proze naše lepотиje!“

Takrat je hotela naša književnost popraviti zamujeno. Uvrstiti se je hotela v leposlovno umetnost zelo razvitih narodov in korakati v leposlovju vzporedno z njimi. Temu pa so se upirali nekateri narodni prvaki; ker so hoteli zavrteti kolo napredujočega časa in zadržati narod še naprej v domači primitivnosti, so v leposlovju bolj cenili koristnost kot lepoto. Takrat je vladala med Slovenci zmeda v umetnosti; danes pa vlada, gospe in gospodje, prav taka, če ne še večja zmeda v slovenski narodni politiki, ker nihče ne ve „ne kam ne kod.“ Zato bi rad danes zaklical velikemu mojstru:

„Priatelj, uči mene govoriti: Ne samo to, kar bo vseč Slovincem, temveč kaj bo tudi koristno slovenskemu narodu. Prižgi mi luč, pokaži smer, da tje bomo našli pot, kjer nje sinovi si prosto volijo vero in postave!“ O, veliki genij, uči mene govoriti, da bo Slovenec razumel Slovenca brata; da bo šla beseda, kakor pravi Paul Bourget, iz srca v srce in da bomo, kakor nas uči sv. Pavel, postali vsi eno. Tako bi rad danes govoril.

A je vse zaman! Zdi se, da je satan razpredel svoje mreže med ljudi in jih krepko drži v svojih krempljih. Danes, ko je zajel človeštvo val materialistične filozofije in merkantilističnih načel, danes tudi med Slovenci ni mogoče govoriti skupne govornice; kakor poje Prešeren: „Vsak svojo vedno goni.“

Gospe in gospodje! Te in prav take misli se mi vzbujajo danes, ko proslavljamo spomin moža, ki nima več kaj izgubiti, ker je že zgubil prav vse, tudi „vojsko, zemlje svoje“. Vse svoje življenje je žrtvoval za svoj narod. Prav tako se sedaj spominjamo na tisoče zverinsko pobitih slovenskih fantov mož, deklet in žena, ki so tudi zgubili vse in so tudi darovali svoje življenje za srečnejšo bodočnost slovenskega naroda.

In kako se je moglo kaj takega zgoditi? Po petindvajsetih letih tega nepreboljenega gorja današnja ustoličena pravica ne samo da ni vrnila mrtvim žrtvam poštenega imena in zaslužene časti, temveč ta s človeško krvjo nasičena pravica še danes blati, preganja, zasleduje in ugrablja tudi tiste

žive žrtve, ki so si rešile samo golo življenje. Vse kaže, da je krivica še vedno na pohodu.

Gospo in gospodje! Ne bom vas mučil z zgodovinskim pregledom naše daljne in bližnje preteklosti; opozoril bi vas rad samo na nekatera dejstva da ne bi morda nekritično ponavljali, kar se pri Slovencih često dogaja, nekaterih zgodovinskih zmot in da ne bi slepo sprejemali dokazovanja sodobne laži-znanosti, katera se trudi, da bi dokazala, kako je en del človeške družbe izkoriščevalec in napadalec, drugi del človeške družbe pa je branitelj človeških pravic in rešitelj človeštva.

Slovenski narod ni v pretekli vojni prvokrat in verjetno tudi ne zadnjokrat preživel tako trde in krvave preizkušnje, kakor jo je. Odkar se je naselil v današnje kraje, se je moral vedno boriti za svoj obstanek. Nikdar ni nikogar napadel ne iz osvajalnih, ne iz ideoloških namenov. Če je v sklopu z drugimi narodi moral napadati, mu je bilo orožje vsiljeno; če se je moral braniti mu je bilo orožje izsiljeno. Vedno je bil v škripcih: zdaj med zapadom in vzhodom, zdaj med severom in jugom. Ves čas je visel med tnalom in nakovalom, med življenjem in smrtjo. Bodisi, da se je boril z Romani, z Germani, z Mongoli ali s Turki, on se je moral vedno braniti, bil je boj za narodni obstanek, boril se je za golo življenje, branil je svoje premoženje, boril se je za čast in poštenje svojih hčera in žena. Za rešitev svojih otrok, za osebno in narodno svobodo. Ni res, da se je boril za zapad in njegovo kulturo, ampak je res, da je tvoril nehote prvi obrambni zid močnejših narodov, ki so ga vsakokrat prepustili svoji usodi in božji volji, kakor poje Stritar: "...pomagaj zdaj nam, večni Bog! Če on se nas ne usmili, ni nam pomoči v sili."

Vprašam vas dragi izbranci, ali je bilo v preživeti državljanski vojni morda kaj drugače? Ne; samo še huje! Upam, da niste že pozabili, s kakšnim blaznim navdušenjem so nekateri kričali leta 1941: „Bolje rat, nego pakt!“ Naši predniki so morali stoletja in stoletja obdelovati našo zemljo, držeč v eni roki plug v drugi meč in pozneje na rami puško, da smo se mi končno leta 1918 prikopali vsaj do relativne narodne svobode, katero smo potem ljubosumno čuvali z borbo za popolno narodno enakopravnost. In zdaj čujte in strmite! Takrat se je našla za slovenski narod usodna peščica vojaških oseb, katerih početje ni bilo več podobno samo narodnemu zločinu, temveč je bilo že na meji blaznosti; kajti ta peščica je, povezana s skupinico do kosti in krvi z osebnim sovraštvom in politično častihlepno stjo prežetih civilnih oseb, zapravila v pičlih desetih dnevih vse tisto, za kar je slovenski narod umiral tisoč dve sto let. Oboji so nas nagnali, da smo se popolnoma nepripravljeni, nepremišljeno uprli desetkrat močnejšemu sovražniku in se spustili v boj brez upa zmage, samo zato, da rešimo zapad. Toda ta boj in poraz sta bila slovenskemu narodu vsiljena; posledice pa so bile strašne.

Ali se še spominjate, kako smo vsako noč trepetali, kdaj bo zabrnal pred našimi vrati motor sovražnega vozila, da nas odpelje na morišče? Mislim, da še niste pozabili, kako smo noč za nočjo napenjali ušesa in oči

pred radijskimi aparati, da bi ujeli magično besedo z zapada: „Zmaga je blizu.“ Ne, te besede nismo slišali nikdar, pač pa smo čuli: „Upor, boj umirajte, vzdržite, pomagajte si sami in Bog vam bo pomagal.“ In smo slepo verjeli in upali ter slepo umirali.

Toda kupa našega trpljenja še ni bila nalita do vrna. Nikakor ne! Zunanjemu sovražniku se je pridružil še notranji sovražnik. Ta sovražnik pa ni vprašal, kakšna bo cena in kakšno bo plačilo. Ni mu bilo mar, ali je obljubljena nagrada sploh v kakšnem sorazmerju z gorjem, ki je nujno moralo slediti. To ni bilo važno.

„Ali si, ali nisi! Ali greš z nami, ali si naš sovražnik! Srednje poti ni!“ Tako je grozil ta notranji sovražnik. In kaj je sledilo? Podnevi nas je pobijal tujec, požigal naše domove, nas vlačil zdaj v ječe, zdaj v taborišča. Ponoči je prav tako divjal notranji sovražnik če nisi sprejel njegovega orožja in če nisi slepo drvel v smrt. Prišel je čas, katerega je že pred sto leti preroško napovedal Prešeren:

„Šest mesecev moči tla krvava reka,
Slovenec že mori Slovenca, brata
kako strašna slepota je človeka!“

Srednje poti ni bilo več in to po izrecni zapovedi tega notranjega sovražnika. In sledilo je to, kar je po božjih in človeških postavah nujno moralo slediti.

Da si naš človek ohrani skromno streho, da si ohrani s težkim trudom pridobljeno premoženje, da brani čast in pošteno ime svojih žen in deklet, da se ne mrcvariyo živa telesa, da se ne oskrunijo mrtva trupla, da si ohrani pravico „prosto voliti vero in postave,“ da ne zgubi težko pridobljene narodne svobode, da ohrani narodno tradicijo, da ohrani sadove tisočletne kulture in civilizacije, je bil prisiljen zagrabiti za orožje in se braniti pred zunanjim in notranjim sovražnikom.

In to naj bi bil zločin? Ali ni po krščanski zapovedi vsak človek dolžan braniti svoje življenje, Ali so naši fantje padali v tujih deželah? Mar niso naši borci umirali na domačem pragu, pod lastno streho, celo na lastnih posteljah? Mar so branili tujca pod lastno streho? Ali je bil to napad? Ali ni bila to obramba? Ali je obramba zločin? Ali je zločin, če naš narod ni hotel ne takrat ne prej in tudi sedaj noče umreti ne na Koroskem, ne na Primorskem, ne na Kranjskem in ne na Štajerskem?

Upam, da je to danes vsakemu jasno; toda nam je bilo to že takrat jasno; samo zapadu to ni bilo jasno, zato nas je prepustil svoji usodi in tuji ideologiji. Ali nam ni že takrat, kakor pravi Aškerc „duša stopila do grla.“ In kdo nam je ponudil „čarobne pijače da bi nas otel?“ Zato se nam je izvil iz grla obupni krik črnogorskega pesnika: „Zemlja stenje, a nebesa čute.“ Ne samo, da so nebesa molčala, molčal je tudi zapad, čigar žrtev smo v prvi vrsti bili. Molčal je takrat in molči še danes.

Gospo in gospodje! Vabim vas, da kot žive priče pričate vsemu svetu, da je v tistem usodnem, za slovenski narod najstrašnejšem času vstal med

Slovenci mož, ki je imel pogum, da izvrši zgodovinski testament narodnega izročila. Brez strahu je poklical poštene slovenske fante in može, da se mu pridružijo v tej nevhvaležni in nepopularni borbi, ko je šlo za to, ali se bo slovenski narod še ohranil kot celota, ali bo izginil z zemeljske površine. In ti vrli možje in fantje niso stavili nobenih pogojev, nobenih zahtev, niso pričakovali nobene nagrade, ne plačila za vse neizbežne napore, ki so nujno morali slediti njihovi odločitvi. Zgodilo se je natančno tako, kakor nam je preroško zapel France Prešeren, ki je že slutil našo narodno nesrečo:

„S seboj povabim drage vas junake,
vas katerih rama se vkloniti noče.
Ne zapusti nobeden ga v ti sili,
molče orožje svoje vsak si vzame,
strahljivca v celem ni imel števili;“

Na ta način smo bili prisiljeni začeti „boj brez upa zmage“ proti obema sovražnikoma. In še se najdejo tu in doma duševni pritlikavci, ki papagajsko ponavljajo obrabljeno krilatico o narodnem izdajstvu. Ko so pa 1941 Nemci postrelili čez osem tisoč Srbov v Kragujevcu, so vsi srbski vidni možje in najvišji intelektualci s predsednikom Srbske akademije na čelu podpisali proglas na narod, naj neha s pogubnim odporom, rekoč: „Ne dajte, Srbi, da se ovaj jedini otok srpstva u svetu istrebi!“ Takrat se pa niso našli med nami duševni pritlikavci da bi to vsekakor pametno dejanje obsodili kot narodni zločin. Ne; ker Slovenci naj poginejo za koristi drugih kot psi, drugi narodi pa imajo pravico, da se ohranijo.

Takrat se je pojavil na zapadu velik mož, ki ima brez dvoma velike zasluge za svojo domovino, ne tako tudi za našo. On je vrgel v svet krilatico, da je Jugoslavija našla svojo dušo, a je pozabil, oziroma zamolčal, da je zato zgubila svoje telo. Ta mož je imel navado dvigati roko pred množico in naravnati prste v črko V, kar je pomenilo v angleščini „victory“ oziroma v francoščini „victoire“, toda v našem jeziku se začenja mnogo besed s črko V in mi še do danes ne vemo, katero slovensko besedo je imel v mislih, če je sploh kdaj imel Slovence v mislih gospod W. Churchill. Morda je mislil na te besede: „Vadljali bomo za vašo kožo, da boste vi, vaši otroci in potomci vedno vekali.“ Ali je hotel reči: „Ker ste uporni, vam bomo poslali valpte; ali, ker ste krvoločni, vam bomo poslali vampirje; ker slep vse verjame, zaslužite vislice, vešala.“ Res ne vemo s katero teh in podobnih besed nas je hotel gospod W. Churchill nagraditi za našo suženjsko uslužnost; toda eno resnico je pa povedal in to je vedno in povsod poudarjal: Večni so samo britanski interesi. In te britanske interese smo tudi mi plačali s svojo krvjo in z izgubo zlate svobode.

In vkljub vsemu temu imamo še danes tu in doma ljudi, ki se sramujejo imenovati ime moža in njegovih soborcev, katerih spomin sedajle proslavljamo. Ne pomislijo pa ti ne oni, kaj bi se bilo zgodilo z njimi in z nami, če bi bil sedel v ljubljanski vladni palači namesto **generala Rupnika**

kakšen nemški narednik in če bi nas bili branili namesto pobitih domobrancev sovražnikovi vojaki. Morda jim bodo osvežile že nekoliko oslajljen spomin tele številke: Ko je sedel v vladni palači v Ljubljani visoki komisar in ko so nas ščitili sinovi Rima, je samo na otoku Rabu pomrlo čez štiri tisoč tristo slovenskih pripornikov, da ne naštevamo še onih tisočev, ki so pomrli v drugih italijanskih taboriščih. V famozni roški ofenzivi je bilo pobitih čez pet tisoč Slovencev. In koliko tisoč so jih požrle temne noči! In sedaj čujte in strmite! Koliko oseb, ki so te zločine zakriville ali izvršile, je bilo poklicanih pred sodišče, da se jih po pravici sodi. In koliko jih je bilo obsojenih in kaznovanih? Niti ena oseba ne! In kaj je storila tedanja oblast, da se krivci kaznujejo? Popolnoma nič! Ob koncu vojne je bilo malo krika in vika, potem pa — vse tiho je bilo...

Ali se še spominjate, kako so nas gnali v totalno borbo proti sovražniku? Proti kakšnemu sovražniku? Proti lastnemu bratu! In kako so varali narod! Izmislili so si vse mogoče barve. Imenovali so svoje nasprotnike: bele, plave, črne, rjave, zelene, sive samo zato, da so laglje opravičili poboje in umore. Ti osvoboditelji niso hoteli vedeti, da če pade en milijon Francozev, Nemcev ali Italijanov, ti narodi še ne bodo izumrli zaradi tega, če pa pade samo pol milijona Slovencev bo obstanek slovenskega naroda več kot dvomljiv! In s kakšno logiko hočejo opravičiti tako totalno borbo? Lahko! „Žrtve morajo biti“, so trdili mnogi. Drugi so modrovali: „Nič zato, če padejo vsi Slovenci. Čeprav ostanejo samo trije, važno je, da bodo pravi komunisti!“ Jasno, kdor tako pojmuje narod in narodnost, temu ni mar človeških življenj.

Neki dan mi je prijatelj Hrvat razlagal: „Da so naš Hrvate — pa morda tudi vas — Angleži formalno označili za sovražnike, čeprav nismo nikdar bili, to še razumem, ker so se s tem znebili vseh obveznosti do nas. Zakaj so pa potem Poljake prepustili Rusom, čeprav so se Poljaki borili od prvega dne ramo ob rami na angleški strani? Ali so vsi Poljaki zadovoljni z usodo, ki so jim jo prisodili Angleži in Amerikanci? Kje je tu logika?“ Logika? „Večni so samo britanski interesi,“ tu je logika.

Gospo in gospodje! Slovenci imamo že po naravi in po božji volji zelo razvit čut za pravičnost. Ta smisel za pravičnost nas veže, da moramo biti tudi pri obsojanju zaveznikov pravični. Vprašati se moramo, ali je krivično postopanje zaveznikov z nami, ki smo trdno verjeli njihovim obljubam, res samo in izključno krivda zaveznikov. Ali ne pade morda tudi na koga drugega odgovornost za našo usodo? Kaj so pa delali naši legitimni zastopniki pri zaveznikih? Ali so oni pravilno in pravočasno poučili zaveznike o nujnosti naše borbe? Ali so oni storili vse, kar je v človeški moči, da nas rešijo novega političnega jarma?

Mislím, da ne! Kdo, kdaj kako in zakaj je zakrivil, da Slovenci nismo dosegli nič boljše narodne svobode, kot smo je bili deležni že prej in da smo bili obdarovani povrh vsega še z novim političnim jarmom, to bo ugotovila nepristranska zgodovina.

Sicer pa, da ugotovimo politične napake, ni treba, da čakamo na

zgodovinska dogajanja. Tudi sodobnost nas uči, da se nahajajo med nami ljudje, katerih pretekla bratomorna borba ni prav nič izmodrila. Po dvaindvajsetih letih političnega tavanja so skovali magično formulo, po kateri bo volk sit in koza cela. S to formulo hočejo ti politični modrijani zravnati preteklost s sedanostjo. Dialog hočejo! Samo ne vem s kom in o čem dialog. Ne povedo, kdo jih je poblastil in kdo jih je povabil k dialogu. In kako nizko ceno postavljajo za dialog! Najprej priznanje grobov, grobov, ki jih nikjer ni; a še teh noče nasprotnik priznati.

Do sedaj so se vsi naporu teh tukaj in onih doma, ki se navdušujejo za dialog, izcimili na eni strani v monolog, na drugi pa v molk. Vodilni politiki pa seveda potrpežljivo in nič manj neumo čakajo, kdaj bodo začela padati zlata semena z nebes. Ti ljudje — tako prvi kot drugi — pozabljajo tisto, kar je najvažnejše, namreč, da je treba najprej popraviti škodo živim, da jim je treba popraviti vso materialno in moralno škodo, da je treba najprej svojega nasprotnika popolnoma rehabilitirati in šele potem se razgovarjati z njim.

Brez svobode vesti in brez svobode govora ni mogoč noben dialog. Že vsak sedmošolec ve, da: „Contra principia negantem non est disputandum. Ne smemo pozabiti, da je nastal med zločini, ki so se zagrešili v polpreteklosti, in med krščansko etiko tak prepad, katerega niti stoletja ne bodo zravnala. In zakaj ne? Zato ne, ker „grobovi tulijo“ in mrtvi vpijejo: „Ne omadežujte naše časti! Ne kalite našega miru!“

Imamo pa še druge rodoljube, ki si iz strahu, iz sramežljivosti, iz obzira do Londona in Washingtona ne upajo ziniti besede: **Slovenski domobranci!** Zato so se skrili za besedo: **Slovenski protikomunistični borci.**

Preč s to besedo! To je politični oportunistem. Ali vi ne veste, da se vse do leta 1954. ni smela peti na junijskih proslavah domobranska himna na izrecno prepoved teh političnih oportunistov? Ti ljudje se seveda tukajo po prsih, da so oni edini legalni zastopniki tradicionalnih strank. Gredo celo tako daleč, da se štejejo že za potomce „Kraljeviča Marka“. Radi bi se vrnili v sedemindvajseti marec, ker so baje ta dan dobili neko politično blanko menico. Ne vemo pa, kdo jo je podpisal, niti kdo jo bo izplačal.

Kako ironično se igra s prvimi in drugimi današnji čas! Dogaja se, da se slovenska kri preliva tudi v Aziji. Nedavno pa se je zgodilo, da je mlad slovenski fant padel v Aziji v boju z enakim nasprotnikom, kot so padli naši junaki, katerih se sedajle spominjamo. Ali mi morete razložiti, kakšna je razlika, čeprav je ista vzročna zveza, med smrtjo onega fanta, ki je padel v Aziji, in smrtjo naših fantov, ki so padli na slovenskih tleh? Ali niso padli vsi v boju z istim nasprotnikom in za iste ideale? Da, tako je! Toda po politični morali teh čistih in ortodoksnih politikov in tudi onih „nepremaganih“ junakov, ki vedre po Angliji in Franciji in Nemčiji, oni fant, ki je padel v Aziji v službi Washingtona, bo zveličan, naši fantje in možje, ki so padli na domači zemlji, za slovensko stvar, pa ne bodo videli nebeškega kraljestva, ker so bili po mnenju slovenskega cerkvenega dosto-

janstvenika Hitlerjevi domobranci in ker po mnenju čistih nacionalistov nad njimi visi Damoklejev meč zgrešene prisege.

Če pravilno sodim nesebični trud in narodno skrb prvih in drugih gospodov, se mi zdi, da gre za nekakšno politično delo, katerega krona bo narodna osvoboditev. Ni pa še jasno, ali gre za narodno „osvoboditev“ samo Slovencev, ali tudi drugih jugoslovanskih narodov. Daj Bog, da bi se res kaj zgodilo! Ne morem pa se znebiti vtisa, da prvi vodijo nekakšno priskledniško politiko, ker se mi zdi, da bi se prodali tudi za skledo leče, če bi se našel kupec, drugi pa vodijo nekakšno cokoljarsko politiko, ker nimajo nobene nove ideje in zato cokoljajo za časom.

Bojim se, da se bo tem narodnim voditeljem pripetilo prav tako, kot se je nekemu angleškemu gostilničarju, ki je imel dobro idočo gostilno imenovanu „Pri volu“, a je začela propadati, ker ni šel z duhom časa, in ker je nekdo njemu nasproti odprl novo gostilno imenovano „Pri novem volu“, s spodobnejšo postrežbo. Da bi prvi gostilničar privabil goste nazaj je preimenoval gostilno „Pri starem volu,“ kar pa ni nič pomagalo. Zato je postavil prav blizu soseda veliko tablo z napisom: „Gostilna pri starem volu, ker je ta edinj in res pravi stari vol.“

Ko sem se 2. januarja 1945. umaknil pred zasledovanjem ljubljanskega Gestapa v Idrijo in prevzel za prof. Geržiničem vodstvo učiteljskega tečaja, organiziral tečaj za novo gimnazijo in splošne tečaje, je bil pokojni predsednik tega zelo vesel, ker je bil Idrijčan in mi je po vojaških osebah sporočil, naj ostanem v Idriji, in da me bo ščitil. Drugi ali tretji dan po Veliki noči me je sprejel in pazljivo prečital v moji prisotnosti poročilo. Ko pa je spoznal iz poročila, kakšno raznarodovalno politiko je vodila Italija v Idriji, je pobito vzkliknil: „Primejš; saj ni greh biti Slovenec, ampak žalostno je!“

„Da, gospod predsednik, žalostno je zato, ker smo majhen narod in nas nihče ne ščiti. Toda, če mi dovolite, bi Vas rad še nekaj drugega vprašal.“

„Seveda dovolim. Kaj pa?“

„Nekj član narodnega odbora mi je rekel, da Vi pripravljate naš umik. Ali je to res?“

Tedaj se je pokojni predsednik zravnal in dobesedno rekel: „Da, res je, da se pripravlja umik. Borba bo šla še naprej v hribih. V hribe se odvaža hrana. Pripravljajo se nove pozicije za borbo. Toda teh gospodov k meni ni. Saj jih poznam vse. Andrej je Prezelj. Politike poznam vse. Toda teh gospodov ni k meni, da se pogovorimo.“

Kmalu potem sva razgovor končala.

Tega razgovora sem se pozneje v Italiji še velikokrat spomnil, ker sem spoznal vso ničevost in pritlikavost naše politike. Naši politiki niso bili sposobni voditi neke višje narodne politike in je še danes niso ne tukaj ne doma. Nikdar se niso prikopali do spoznanja, da je treba tudi v politiki nastopati prav tako kot v vojni, kar je utemeljil že neki nemški ge-

neral. K istemu cilju je treba korakati ločeno, a udariti skupno. Današnji politiki pa udarjajo po tistem, ki koraka ločeno, ker se boje, da ne bi prišel preje do cilja kot oni.

Nekateri ljudje imajo vedno na jeziku slovenstvo in delo za narodno osvoboditev; toda danes ni jih tukaj, da bi izpričali svoje slovenstvo s tem, da se poklonijo mrtvemu predsedniku in mrtvim junakom, ki so dali svoje življenje za slovensko stvar. Mislijo, da so samo takrat pravoverni Slovenci, kadar sedijo pri pečeni kokoši in pri kapljici slabega vina, katero jim vnema fantazijo, da laglje zmanjšujejo stvarnost s prividnostjo. Tudi tistih ni tu, ki se ravnaajo po Svetem pismu: „Kjer so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz med njimi.“ So še taki, ki se ravnaajo po francoskem izreku: „Tout comprendre c'est tout pardonner.“ Oni vse razumejo, tudi vse oprostijo, toda mnogo pozabljaajo. Tudi tistih ni tukaj, ki so bili včasih srečni, da so se prerinili do Vas, da so potem uživali vse blagoclove Vaše oblasti, da so imeli na varnem vse dele svojega telesa. Mnogi pozabljaajo, da so lahko samo pod plaščem Vaše oblasti uganjali burko nacionalistične čistosti. Vseh teh tudi ni bilo leta 1945 k Vam, ker sta jim strah pred vzhodom in oportunitizem do zapada zlezla v meso in kri. Danes jih ni tu, ker jim je sram skrivil hrbenico, skisal možgane in zvođenel slovensko kri.

Blagj predsednik, vrli junaki! Imejte vse te ljudi od prvega do zadnjega za opravičene! Ne bo jih pa opravičil slovenski narod, ne bo jim prizanesla nepristranska zgodovina! Taka je hvaležnost tega sveta! V tolažbo naj vam bo izrek velikega Angleža, ki pravi: „Zla dejanja človeka prežive, dobrota često se s kostmi pokoplje.“

Gospe in gospodje, izbrani prijatelji! Ponovno vas kličem za priče, da potrdite pred vsem svetom, da teh junakov ni premagal meč, ampak Premagala jih je sreča kriva. Izpričajte, da je največja laž našega nasprotnika, da smo bili mi branilci reakcionarnega socialnega reda! Nihče ni nasprotoval ne takrat ne pozneje pravični socialni ureditvi. Naši junaki so se borili za priznanje in ohranitev osnovnih človeških pravic, za spoštovanje človekove osebnosti, za osebno in narodno svobodo, oni pa so se borili za oblast, kakor je jasno zapisal v prvi ali drugi številki „Slovenskega poročevalca“ takoj po zlomu Italije Edvard Kocbek, kjer pravi: „Zdaj gre za tisto najvišje, kar je človeku najdražje, gre za tisto zadnje, za kar se vsak človek bori, Gre za oblast.“ To je resnica. Njihova borba je bila borba za oblast. Bog ve, če je danes Kocbeku žal, da je takrat napisal ta članek za „Slovenskega poročevalca“, kajti danes je odvisen od oblasti. Morda uživa samo še materialne dobrine te nekdanje borbe za oblast, toda izvrševati oblast, te ne sme več. Tak je zakon revolucije. In če danes, po tolikih letih pošten Slovenec pošteno preudari, kakšen je uspeh te borbe za oblast, mora z nami vred potrditi, da smo se mi borili za narodno tradicijo, oni pa za nasilno aplikacijo tuje, slovenski duši nasprotna ideologije. Zato gre obsodba našega velikega genija na njihov račun, ko pravi:

„Na tleh leže Slovenstva stebri stari,
v domačih šegah vtrjene postave.“

Gospo in gospodje! Predno končam, bi vas rad opozoril, da nismo Slovenci edini narod, ki je preživel tako narodno nesrečo. Mnogo je narodov ki so v svoji zgodovini doživeli strašne pa tudi nerazumljive poraze. In vsi narodi iščejo vzroke teh nesreč, katere potem na kakšen način tudi opravičijo. V človeški naravi sta dve sili, ki stalno tekmujeta med seboj: empirična in metafizična. Kadar odpove ena, ji priskoči druga na pomoč, da pride človek do kakršnegakoli odgovora. Nejasnosti ne prenese ne posameznik ne narodi. In če še tako brskamo po zgodovinskih virih, do danes še nismo odkrili pravega vzroka naše narodne nesreče, še manj smo doumeli smisla smrti naših žrtev. In kadar se narodi znajdejo pred tostransko praznino, usmerijo svoj pogled v onostranstvo in tam iščejo rešitev.

Ne vem, če vam je vsem znano, kako lepo je etično in estetično rešila problem empirične praznine srbska narodna pesem, ki opravičuje srbski poraz na Kosovem polju. Ko je sv. Ilija prinesel iz Jeruzalema pismo carju Lazarju, da pove, za katero carstvo se bo odločil: ali za zemeljsko, ali nebeško, je car Lazar modroval:

„Zemeljsko je zamalena carstva,
a nebesko uvek i doveka.“

Zato je šla vsa srbska vojska k sv. obhajilu in car Lazar tudi. Naslednjega dne so padli vsi.

Glejte, gospo in gospodje, dokazano je, da so tudi naši borci točno vedeli, da gredo v smrt. Tudi general je vedel, da gre v smrt. In kako so umiralj naši junaki? Kakor poje hrvaški pesnik:

„Boj se onoga, koji je viko
brez golema mrijet jada.“

Kadar junaka ne premaga meč, ampak sreča kriva, tedaj nastopi duševna resignacija. Tudi naši junaki so se Bogu vdali, odločili za nebeško kraljestvo, ker so pravilno doumeli smisel Prešernovih verzov:

„Manj strašna noč je v črne zemlje krili,
kot so pod svetlim soncem sužni dnovi!“

Pobiti mučeniki! Vi ste svoje življenje dopolnili z mučeniško smrtjo. Šli ste že skozi obe sodbi, človeška vam je bila strašno krivična, božja pa brez dvoma prizanesljiva in pravična. Mnogo pa jih je še, ki so vas morili, ki bodo tudi morali iti skozi obe sodbi. In če se bodo izmuznili človeški pravici, božji sodbi ne bodo ušli. Ta bo pravična, a čim poznejša, tem strašnejša. Sicer pa smo mi vsi priče, kako si nekateri doma sodijo. In to se dogaja od konca vojne do danes; vsak dan. Delavci, vojaki, generalj, najvišji policijski uradniki, sodniki, celó ministri si nasilno jemljejo

življenje. Strašna mora biti duševna stiska nekdanjih „svoboditeljev“, če sami obupajo nad svobodo, katero so ustoličili. Kaj žene te ljudi v smrt? Brez dvoma: zločina teža in moč vesti. Ljudje božji! Alj vas taka dejanja ne opominjajo, da je nad človeško pravico še neka višja sila, ki bo vse zločine kaznovala? Da božji sodbi ne uide nihče; tudj sokrivci umorov ne!

Morda nam pomaga osvetliti tragiko naših junakov zgodba neke matere, ki je imela tri sinove. Vpraša najstarejšega, kaj bo postal, ko bo odrasel:

„Trgovec bom, ker hočem biti bogat. Če bom bogat, se mi bodo vsi ljudje klanjali.“

Drugi je rekel: „Jaz bom advokat. Z dolgimi pravdami bom vodil ljudi za nos in si s tem prislužil veliko premoženja; a sčasoma bom postal minister.“

„Kaj boš pa ti?“ vpraša mati najmlajšega.

„Jaz bom vojak in bom postal častnik!“

Mati, ki je vedela, da je ta poklic nevaren, ga je skušala pregovoriti, da bi si izbral kakšen drug poklic. On pa odgovori:

„Čeprav ne bom bogat s premoženjem, bom bogat s častjo, kajti branil bom domovino, branil bom premoženje obeh bratov, branil bom ves narod. In če bom padel, bom padel na polju časti. In kaj je še bolj svetega kot žrtvovati svoje življenje za svobodo naroda? Ali niso rekli že Rimljani: 'Dulce est pro patria mori.'“

Mati je umolknila; toda težke slutnje so ji napolnile srce z žalostjo.

Zgodilo pa se je, da je mati preživela vse tri sinove, ker so prišli hudi časi. Po vojni je šla iskat grobove svojih treh sinov. Trgovec si je kupil grobnico; advokatu so postavili spomenik, ker je res postal minister. Toda groba najmlajšega ni bilo nikjer, ker je padel na bojnem polju.

Z žalostnim srcem se napoti mati na bojno polje. Toda, kako najti grob na pustem in zapuščenem polju, kjer se „grob za grobom vrsti“? Le star trn je krasil na pol razpadle gomile. Končno je mati našla gomilo svojega sina. Stopi k trnu, odlomj bodečo vejo in jo simbolično zasadi na grob svojega sina. Pretresljiv pogled na raztresene in zapuščene gomile jo globoko presune in zavpije iz vsega grla: „Moj sin, moj sin, narodni mučenik!“ in se zgrudj mrtva na gomilo.

Junaki sreča kriva vas je ovenčala s krono narodnega mučeništva!

Trdno pa verujem, da se bo spolnilo, kar je napovedal že Homer, da bo prišel dan, in kar je zapel tudi naš pesnik:

„Prišel bo dan, ko vojska ta vstane,
ne kot vojniki izmučena vrsta,
temveč kot vihar, ki brizgne in plane!“

Narodni mučeniki, večna vam slava!

Ali se Amerika bori proti komunizmu?

V letih druge svetovne vojne in komunistične revolucije v Sloveniji so bile naše oči — oči svobodoljubnih Slovencev —, ki se niso udinjali komunizmu. ampak so se mu postavili po robu, uprte na Zahod k zapadnim zaveznikom, od koder so pričakovali pomoči.

Ljubimkanje zapadnih zaveznikov s Sovjetsko zvezo in komunisti nismo jemali resno in tragično v upanju, da je pač vojna —, ko je pomoč vsakogar potrebna in zaželena za dosego zmage.

Zelo pa smo bili razočarani, ko so Angleži v maju 1945 vrnili iz Vetrinja dvanajsttisoč slovenskih protikomunističnih borcev — borcev za svobodo svojega naroda — Evrope — vsega sveta.

Od tistega maja 1945 dalje smo morali leta in leta dodajati nova razočaranja zapadnih sil, ko ob sestavljanju mirovnih konferenc in priznavanju komunističnih vlad Vzhodne Nemčije, Poljske, češke, Slovaške, Madžarske, Bolgarije, Romunije in naše domovine Jugoslavije še vedno niso prenehali s prijateljskimi odnosi s komunisti; in so jih priznavali kot sebi enake partnerje na diplomatskem polju pa tudi na vseh ostalih področjih — zlasti v organizaciji Združenih narodov in v Varnostnem svetu.

Upravičeno smo se spraševali —, kaj je narobe z njihovo stoletno miselnostjo o svobodi, da se tako vztrajno bratijo z največjimi tirani, kar jih je svet kdaj poznal — s komunisti.

Ti zapadni narodi so doma svoje zločince porivali za zapahe, ker so bili nevarni njihovim miroljubnim državljanom — Vzhodni in Srednji Evropi pa so jih postavljali na vlade, da so krojili usodo milijonom miroljubnih ljudi, ki so več kot štiri leta trpeli in čakali svojega odrešenja. Samo v Jugoslaviji je bilo po že končani drugi svetovni vojni in revoluciji nedolžno umorjenih nad en milijon Jugoslovancev.

Nevolja protikomunistov v zasužnjenih narodih in okoli šest milijonov beguncev v Evropi je bila res upravičena.

Krik zasužnjenih narodov in po domovini hrepenečih beguncev je bil tako močan, da Zapad tega klica ni mogel preslišati. Posebno Združene Države Amerike — ZDA —, kot največja in najmočnejša velesila in braniteljica svobode — tega klica ni preslišala.

Tedanja predsednik ZDA, Harry Truman je samo čakal, kdaj se mu ponudi prilika, da pokaže, da ljudstva sveta še vedno lahko računajo na ZDA kot velesilo v borbi za svobodo. Ta prilika se je predsedniku Trumanu ponudila spomladi leta 1947, ko so komunistični gverilci skoraj premagali protikomunistično vojsko v Grčiji.

Predsednik Truman je izjavil:

„Kjer koli se bo izkazalo, da hoče komunizem s podtalnimi akcijami ali z orožjem širiti svojo oblast, se mu bo Amerika postavila po robu!“

Ta izjava predsednika Trumana je znana kot **Trumanova doktrina**.

Zbrali smo nekaj podatkov, da bi iz njih spoznali, če je bila Amerika zvesta tej obljudi. Pregled obsega vse večje akcije, ki jih je Amerika podvzela v boju proti razširjevanju komunizma v svetu, zlasti v **Vietnamu**.^{*} Upamo, da bo večino naših bralcev poročilo zanimalo.

GRČIJA

Spomladi leta 1947 je Anglija sporočila vladi ZDA, da sama ne more več zadrževati komunističnega pritiska, ki je po grških partizanih, katere je podpirala zlasti Jugoslavija, postajal vedno močnejši in grozil, da bo Grčijo spremenil v eno ljudskih republik po vzorcu ostalih satelitov Sovjetske Zveze v Evropi.

Predsednik ZDA Harry Truman, Rooseveltov naslednik se je tedaj pokazal nenavadno odločnega. Dne 12. marca 1947 je naprosil ameriški senat, naj odobri štiristo milijonov za vojaško podporo zakoniti grški vladi. Istočasno je naznanil ameriškemu ljudstvu, da se bo v bodoče vlada držala sledečega pravila: „Kjerkoli se bo izkazalo, da hoče komunizem s podtalnimi akcijami ali pa z orožjem razširiti svojo oblast, se mu bo Amerika postavila po robu.“ To ameriško stališče je pozneje dobilo naslov „**Trumanova doktrina**“.

Truman je imel takrat s to svojo doktrino precejšnje težave. Takrat je namreč povprečen državljani Amerike videl v Sovjetski Zvezi zaveznika, sicer rdečega, pa vendarle zaveznika. Takrat so tudi grški partizani veljali za napredno gibanje in za „demokrate“, ki se borijo za blagor naroda proti reakcionarni vladi. Vsaka pomoč tej vladi je bila velika spotika za vse tiste Amerikance, ki so še verovali v rdečo demokracijo. Mnogi, ki jim je opreznost glavna smernica za življenje, so pa še opozarjali, da bo imela ameriška podpora grški vladi lahko tudi daljnosežne mednarodne posledice; saj se je zoperstaviti grškim partizanom tedaj pomenilo spoprijeti se s Stalinom, Titom ter albanskimi in bolgarskimi komunisti.

Predsednik Truman se vseh teh težav ni prav nič ustrašil. Odločil se je za preračunano tveganje in dogodki so mu dali prav. Senat mu je podpora odobril. Takoj nato je poslal generala **Van Fleet**a za vojaškega svetovaleca grškim nacionalističnim četam v boju proti partizanom, ki jih je vodil „general“ Marcos.

Ni bilo to ravno lahko delo. Partizani so bili prilično dobro opremljeni; in preskrbljeni z vsem potrebnim; saj jim je pomoč neprestano prihajala od severnih komunističnih sosedov. Kadar pa so jim tla postala prevročna, so se gladko umaknili v Albanijo, Jugoslavijo ali Bolgarijo.

Pa je prišla Trumanu na pomoč tudi sreča. Komaj leto dni na to je Stalin „izobčil“ Tita. Ta spor v komunistični državi je imel takoj blagodejne posledice za grško ozemlje. Ker so grški partizani zgubili zaledje v

^{*} Glej TABOR št. 10 leto 1967. — Op. ur.

Jugoslaviji, je njihov odpor začel hitro popuščati. General Van Fleet je mogel že junija 1948 poročati, da komunistične akcije pešajo; leta 1949 pa je prišlo do končnega razkroja partizanske udarne sile. „General“ Marcos je izginil in se ni pojavil več; njegove čete pa so se razkropile ali bile v bojih polovljene ali uničene.

BERLINSKA BLOKADA

Ob koncu druge svetovne vojne so si zmagovalci delili kontrolo in okupacijo Berlina, ki je bil tedaj glavno mesto Nemčije. Sovjetska Zveza je hotela zasesti tudi zahodni del Berlina. Začela je izvajati blokado, da ne po železnici, ne po cestah ni bilo mogoče preskrbovati zahodnega Berlina. Ustavili so tudi pitno vodo. Na ta način je Sovjetska Zveza hotela ZDA, Anglijo in Francijo prisiliti, da bi prepustile njej tudi zahodni del Berlina.

Zahodni zavezniki pa so našli drug izhod. Združene države in Anglija sta začeli oskrbovati Zahodni Berlin po zraku.

To zračno preskrbovanje je trajalo od junija 1948 do septembra 1949. Po zraku so prevažali hrano, premog, petrolej in vse druge potrebščine za več kot dva milijona ljudi.

Ameriška in angleška letala so napravila več kot 250.000 poletov v petnajstih mesecih in prenesla dva milijona ton raznega blaga. Ta tonaža je bila večja kot tonaža vseh zračnih sil v ZDA v letu 1949.

Amerika in Anglija sta dokazali Zahodnemu Berlinu in vsemu zahodnemu svetu, pa tudi Sovjetski Zvezi, da sta pripravljeni narediti in žrtvovati vse za svobodo Zahoda.

KOREJA

Koreja je bila pod japonskim protektoratom do japonsko-kitajske vojne leta 1895. Japonci so si priključili Korejo leta 1910 in jo vladali do konca druge svetovne vojne leta 1945.

Amerika in Sovjetska Zveza sta osvobodili Korejo japonske nadoblasti po drugi svetovni vojni.

Rdeča armada je zasedla severni del Koreje nad 38. vzporednikom, ki delj Korejo na dva dela: severno in južno.

Glavna skupščina Združenih narodov je leta 1946 odločila, da se vrše svobodne volitve in da dobi Koreja svobodno vlado. Sovjeti so nasprotovali temu, da bi se v severnem delu Koreje, ki so ga imeli oni zasedenega, vršile kake volitve. V južni Koreji pa so bile volitve izvedene 10. maja 1948 pod nadzorstvom Združenih Narodov. Izvoljena je bila vlada republike Koreje.

V severni Koreji, nad 38. vzporednikom, so komunisti proglasili „Ljudsko Republiko Korejo“.

Severni Korejci so pa kmalu zasedli tudi južno Korejo in hoteli zavladati vsemu polotoku.

Do dne 25. junija 1950 so bile med severnimi in južnimi Korejci samo manjše praske in gverilski napadi. Ta dan, 25. julija 1950, so pa severnokorejske čete ob podpori tankov in topov prekoračile 38. vzporednik in vdrle v južno Korejo.

Varnostni svet Združenih narodov je izglasoval z 9:0 glasovi, da pošljejo ZDA resolucijo, da se morajo severno-korejske čete pomakniti nazaj za 38. vzporednik. Delegat Sovjetske zveze je podal veto z motivacijo, da je resolucija nelegalna in da so južni Korejci napadli severne Korejce, kar je povzročilo konflikt.

Severni Korejci so ignorirali zahtevo Varnostnega sveta Združenih narodov in 27. junija 1950 že zasedli **Seoul**, glavno mesto južne Koreje. Naslednji dan, 28. junija 1950, pa je že predsednik ZDA **Harry Truman** odredil armadi ZDA, da gre na pomoč južni Koreji.

Prvega julija 1950 je bil bataljon 24. pehotne divizije poslan iz Japonske do **Pusana**, ki je na južnem delu polotoka. Ameriška divizija se je pričela pomikati proti prodirajočim severnim Korejcem severno od **Taejona** in okoli 75 milj južno od **Seoula**. Prvi kontakt ameriških čet s komunisti je bil 3. julija 1950 v kraju **Wonju**, 50 milj južno od **Seoula**.

Dne 9. julija 1950 je predsednik Truman imenoval generala **Douglassa McArthurja** za vrhovnega poveljnika armade Združenih narodov na Daljnem Vzhodu.

Prvi topniški odred je prispel na Korejo 19. julija 1950. General **Walter H. Walker**, ki je vežbal ameriške čete na Japonskem, je bil imenovan za komandanta osme armade na Koreji 13. julija 1950. Iz vseh teh podatkov je razvidno, da so se dogodki odigrali z veliko naglico in da je ameriška vojska delala z veliko naglico.

Korejska vojna je trajala tri leta (1950—1953). Poleg ameriških čet so se borili tudi Avstralci, Francozi, Filipinci, Tajlandci, Turki, Grki, Nizozemci, Holandci, Etiopci, Belgijci, Luksemburžani, Novozelanci in Združene Afriške države.

To je bil prvi mednarodni odpor proti komunizmu.

Vojska se je končala 27. julija 1953, ko so sklenili premirje na mednarodni konferenci. Komunisti so morali zapustiti južno Korejo in se pomakniti nazaj za 38. vzporednik.

To je bila ena najbolj krvavih vojn v zgodovini. V 37 mesecih je bilo ubitih skoro milijon civilnih prebivalcev Koreje, več milijonov pa zgubilo svoje domove. Materialna škoda je znašala več kot en bilijon ameriških dolarjev. Padlo je pa okoli dva milijona vojakov.

KUBA

Januarja leta 1959 je bil na Kubi odstavljen „diktator“ **Batista**, na njegovo mesto pa je bil postavljen komunist **Fidel Castro**. Tako so ZDA dobile komunistično trdnjavo tik pred svoja vrata.

Sovjetska zveza je to svojo postojanko zgradila kot odskočno desko na južno Ameriko, katera bi pa prav dobro služila tudi v vsaki vojni.

Po pogodbi ZDA s Kubo mora ta ostati nevtralna. Imajo pa na Kubi ZDA svoje vojaško oporišče.

Oktober leta 1962 so ameriška izvidniška letala opazila, da imajo Sovjeti na Kubi pri mestu St. Cristobal, 100 milj zahodno od glavnega mesta Havane postavljene svoje rakete.

Dne 15. oktobra 1962 so ameriška izvidniška letala sumljive kraje fotografirala. Posnetki so pokazali, da se na Kubi nahajajo sovjetska raketna oporišča. Naslednji dan je bilo sporočeno v Washington. Ugotovljeno je bilo, da so bila oporišča zgrajena v juliju in avgustu 1962. V tem času je Sovjetska zveza poslala na Kubo okoli dva tisoč sovjetskih tehnikov in inštruktorjev in mnogo vojnega materiala. Med tem tudi protiletalske rakete, kontrolne čolne in MIG-21 borbena letala. Sovjetska zveza je hotela zgraditi na Kubi močno ofenzivno oporišče.

Predsednik **John F. Kennedy** je sklical veliko posvetovanje v Beli hiši 16. oktobra 1962 in 20. oktobra so ZDA podvzele potrebne ukrepe proti Kubi. 22. oktobra 1962 je predsednik Kennedy sporočil ameriškemu narodu, da je Sovjetska zveza postavila na Kubi svoja raketna oporišča.

Od 24. oktobra dalje so vojne ladje ZDA kontrolirale vsako ladjo, ki je bila namenjena v Kubo, 23. oktobra 1962 je bil nujen sestanek Varnostnega sveta Združenih narodov, na katerem so ZDA obdolžile Sovjetsko zvezo, da ogroža svetovni mir, ker je zgradila raketna oporišča na Kubi.

Isti dan je zborovala tudi organizacija ameriških držav (OAS).

ZDA imajo, kakor že omenjeno, v zalivu **Guantanamo** na Kubi svoje vojaško oporišče, ki šteje kakih 3.300 mož. Ob kubanski krizi so to število takoj podvojili. Poleg tega so ZDA takoj evakuirale kakih 1700 članov družin tam bivajočih vojakov. Zračne sile so koncentrirale nekaj tisoč padalcev in Floridi, kakor tudi na stotine tankov in vseh vrst vojaštva. ZDA so bile popolnoma pripravljene na invazijo Kube. Pripravljenih je bilo štirinajst tisoč pešcev v pristanišču in 24 prevoznih ladij na morju.

Dne 24. oktobra 1962 je potekel čas, ki so ga odredile za odstranitev sovjetskih raket. 25 ameriških ladij se je pomikalo proti Kubi. 26. 10. 1962 je prispela samo ena ladja; libanonska pod vodstvom Sovjetske zveze.

Naslednji dan je **Hruščov** ponudil, da se umakne s Kube, če ZDA umaknejo svoje baze v Turčiji. ZDA so enostavno ignorirale to ponudbo. ZDA so svetovale Hruščovu, da takoj umakne svoje rakete in moštvo s Kube pod nadzorstvom Združenih narodov, sicer bodo zasedle Kubo.

Dne 28. oktobra 1962 je Hruščov sporočil, da bo Sovjetska zveza takoj likvidirala svoja oporišča na Kubi, kar se je dejansko tudi zgodilo.

SVOBODNI SVETA, ZDRUŽITE SE: ZA BOGA — NAROD — DOMO-
VINO!

P. K.

LETO 1968

Tri področja nas predvsem zanimajo, ko gledamo nazaj v staro leto in ugibamo o novem svetu okrog nas, domovina za morjem in lastni; zdovski slovenski svet, ali, če hočete, emigracija.

Svet okrog nas je zajela popolna in nezaustavljiva evolucija ali celo revolucija idej in pogledov. Rušijo se stare pregrade in stara mišljenja v družbenem, sociološkem gledanju, v Ameriki še posebej v odnosu med belo in črno raso. Včasih skoraj težko doumljivi reformi je podvržena Katoliška Cerkev, ki išče svoje mesto v moderni družbi in si skuša na osnovi dognanih dogem nadeti sveže obličje in najti pot do številnih slojev in skupin, ki še danes žive na resnično misijonskih področjih. V političnem pogledu so se zameglili obrisi tako zapadnega, kot vzhodnega bloka in nekdanje črno-belo diferenciacijo je nadomestilo iskanje resnične vsebine aktivne koeksistence, odnosno odgovora na vprašanje, ali je taka koeksistenca v resnici možna, ali pa je le lep sen z ene strani in propagandni trik z druge.

Tej isti „revolucionarni; evoluciji“ je podvržena tudi naša domovina. Nesporni so dokazi, da se je v domovini dvignila generacija, ki vse bolj in bolj trga vezi z neko komunistično ali socialistično „stvarnostjo in preteklostjo“, da o kaki drugi preteklosti niti ne govorimo. Iz slabo publiciranih izjav nekaterih slovenskih predstavnikov v domovini je tudi mogoče razbrati, da so se v Sloveniji pojavili celo nekakšni „klubi asketov“, mladih ljudi, ki iščejo pot iz sedanje politične, ideološke in gospodarske zmede v nekem srednjeveškem misticizmu. Kot kaže gre za nekake slovenske „hipije“, ki pa se ne omamljajo z drogami, temveč se zatekajo le v ideološko mračnjaštvo.

Emigracija pa je podobna četi vojakov, ki čaka, da se uvrsti v paradi; s korakanjem na mestu sicer nekako drži takt s tisto godbo, ki uravnava valovanje te svetovne parade, toda tistega odločilnega povelja „Naprej!“ ni; in tako vse ostaja pri brezplodnem mencanju in klavrnem spotikanju nad samim seboj. Kulturno življenje, razen v Argentini, je zastalo po veliki, veliki meri prav po zaslugi tistih ljudi, ki zdaj točijo krokodilove solze nad tem dejstvom. Politično pa je emigracija postala smešna.

Med nami že vsa ta leta delujejo — ali naj bi delovale — tri politične stranke, ostanki pretekle slovenske politične strukture, vezane na stara, predvojna načela in že zaradi tega obsojene na nerodno mencanje na enem in istem mestu. Predstavniki teh treh strank pa so združeni v takozvanem **narodnem odboru za Slovenijo**. Dokler je delovanje teh strank samemu sebi nek namen in dokler se ta Narodni odbor smatra za nek skupen organ teh treh strank, brez ozira na njihovo današnjo številčnost ali brez-

številčnost, toliko časa ni razloga za kakršnokoli kritiziranje takega delovanja in zadržanja,

Gledano s stališča vsenarodnih interesov in zlasti še s stališča trenutne svetovne problematike, pa se je pri tem seveda potrebno vprašati: kakšen smisel ima vse to?

Namen katerekolj politične stranke je seveda pridobitev oblasti in potem uvedba ali uzakonitev njenega programa. Če pa take oblasti sploh ni ali je ne more biti v nekem doglednem času, potem je seveda vse tako delovanje samo slačenje zajca, ki je še v grmovju, ali pa boleсна megalomanska domišljavost, ki zida gradove v oblake in se ne more, ne zna ali noče sprijazniti z današnjo neizpodbitno stvarnostjo.

Zato je tako delovanje neresno, pa tudi škodljivo, ker ovira vsako resno prizadevanje in dviguje pred ljudmi neko namišljeno panoramo političnega delovanja, medtem ko gre v resnici za dvodimenzionalno projekcijo stare glorijske in pobožnih želja.

Če omejimo svoje kritične pripombe le na gornje ugotovitve, moremo preiti na nekaj konkretnih točk, ki so vredne premisleka, če že ne izvedbe. **Predvsem je slovenski politični emigraciji potreben nek osrednji matični urad ali organ**, ki bi poskrbel za to, da se zbero čimbolj zanesljivi podatki o slovenskih naselbinah po svetu, njihovih številčnih moči in zmožljivosti na enem ali drugem področju. Enaki podatki bi bili nujni za posameznike, ki žive raztreseni po vsem zapadnem svetu, zlasti pa še za številne znanstvene in poklicne delavce in ustvarjalce in univerzitetne profesorje, o katerih se vse premalo ali pa nič ne sliši.

Ker je za neko osrednjo emigracijsko glasilo verjetno že zdavnaj prepozno, bi bilo nujno potrebno pri že obstoječih publikacijah doseči, da vpeljejo ali razširijo svoja poročanja s tega področja, ker osebni, prijateljski stiki posameznikov gotovo ne morejo doseči neke učinkovite povezave, kaj šele neke koordinacije delovanja in prizadevanja. Taka koordinacija pa bi morala biti osredotočena predvsem na tistih točkah, ki nas združujejo, ne le v političnem ali ideološkem pogledu, temveč tudi v nekem geografskem pogledu; saj je jasno čutili, da Slovenci na različnih kontinentih različno zaznavajo ne le dogajanja v svetu, temveč tudi in predvsem dogajanja v domovini.

Taka koordinacija pa bi potem tudi služila kot oporišče, kot temelj, na katerem bi mogel biti formuliran nek **minimalen in maksimalen narodni program**, to je program čim hitrejši in čim popolnejše demokratizacije sedanjega življenja v domovini, odnosno program popolne osvoboditve in ukinitve komunističnega rešima.

„Kdor pozablja na preteklost, je obsojen, da jo ponavlja“.

Ta modrost bi nam morala biti vselej v mislih, zlasti pa še letos, ko obhajamo 25 letnico dveh tragedij: **Grčarje in Turjaka**. Naj nam nikdar ne uide iz spomina dejstvo, da je pred 25 leti liberalna mladina umirala ločena od klerikalne, a pod istim, komunističnim nožem, in da bi združeni verjetno ne doživeli te tragedije.

Pri teh in takih prizadevanjih je dovolj prostora za vse, tudi za tri politične stranke, če le stopijo z nekega namišljenega prestola in priznajo, da fizična in ideološka osvoboditev naše domovine ni le stvar treh političnih strank, temveč vsch slovenskih ljudi, doma in po svetu.

Franco Grum

ZAČETKI, RAZVOJ IN ORGANIZACIJA RDEČE VOJSKE V SLOVENIJI

(Nadaljevanje)

Prve rdeče tolpe

Molniška četa je bila šibka vse do srede avgusta, ko se ji je pridružila komunistična skupina, ki se je zbrala v Iški in ki jo je vodil bivši španski borec **Stanko Semič-Daki**. Po prihodu Dakijeve skupine pa so Molniško četo začeli organizirati. Komandant zbornega taborišča, ki je sprejemal nove partizane, je bil **Slavko Židanek**, njegov namestnik pa **Ljubo Šercer**. Molniška četa je bila popolnoma pasivna zaradi slabega dotoka novih partizanov in pomanjkanja orožja. Iz tega taborišča je odšla mala skupina na čelu s Šercerjem na Mokerc; zato se je ta grupa dostikrat imenovala „**Mokrška četa**“.

Mokrška skupina je tu in tam izvedla demonstrativne akcije na železniški progi med Verdrom in Borovnico. Te akcije niso bile akcije proti italijanski okupacijski vojski, saj z njo niti v dotik niso prišli. Izzvale pa so jezo okupacijskih oblastj, ki so takoj začele z represalijami nad nedolžnim prebivalstvom. Že v sredi avgusta je zaradi teh partizanskih „visokih podvigov“ bilo aretiranih 10 ljudi in odvedenih v italijanske zapore.

Mokerc je tedaj postal nekako zbirališče in vežbališče partizanov. Tja sta že koncem avgusta prišla **Nace Majcen** iz Mokronoga in **Jože Nose** (Špan) iz Kompelj. Oba sta po nekaj tednih z malo skupino odšla proti Mokronogu, da tam organizirata **Mokronoško četo**. Dočim je Daki z enako malo skupino, okoli pet mož, odšel proti bivši jugoslovansko-italijanski meji da tam organizira **Primorsko skupino**. Iz tega oddelka je očitno bila formirana **Borovniška skupina**, kateri se je že tedaj pridružil **Mirko Bračič**, kasnejši komandant XIV partizanske divizije. Iz Mokrškega taborišča je odšla tudi skupinica, ki je tvorila jedro **Ribniške grupe**, ki pa ni dolgo obstala in je že oktobra istega leta propadla in se razbila.

Poleg že omenjenih prvih so se formirale proti koncu leta 1941 še druge partizanske skupine, v kolikor se sploh morejo tako nazivati. V rešnici so to bile male skupinice od 6 do 10 mož, ki so jih vodili izkušeni partijci, in katerih glavni namen je bil ustrahovati prebivalstvo in ga priiliti, da jih podpre moralno in materialno.

Komunistični zgodovinarji sicer naštevajo celo vrsto skupin, ki naj bi bile aktivne že leta 1941; resnično pa je težko govoriti o vseh teh partizanskih skupinah pred zgodnjo spomladjo leta 1942. V glavnem so v jeseni 41. leta pripravljali teren in politično organizacijo, na katero naj bi se rdeče enote naslonile. Z drugo besedo, vse vojaško delovanje komunistov v letu 1941 je bilo več ali manj omejeno na zbirna taborišča. To velja za Molniško in Mokrško skupino, kot tudi za Belokranjsko, Novomeško in Stiško.

Vredno je omeniti **Novomeško skupino**, katere jedro je bilo formirano jeseni leta 1941. To jedro so tvorili izključno stari člani komunistične partije, ki so se potegnili v ilegalo zaradi osebne varnosti. Povod za to je dal partije: **Ivan Bartol**. Ta je v neki gostilni na Kamen Vrhu pod Trško goro ukradel puško italijanskemu vojaku in z njo zbežal domov. Italijani so mu sledili, on pa je pobegnil v hosto. Njemu se je pridružilo še pet takih "junakov" in ti so se potem skrivali v gozdovih nad Prečno. Organizacijo te skupine je najprej prevzel **Maks Henigman** iz Dolenjskih toplic, za njim pa **Niko Šilih**, ki je grupo, v kateri je vladala neednost, odvedel na Brežovo Reber.

Objektivna presoja na podlagi podatkov iz prve roke jasno kaže, da komunistična vojna aktivnost in vojaške formacije v letu 1941. niso niti omembe vredne. Kljub temu, da so zgoraj omenjene skupine bile neznatne, pa so že v tistem času prineslo mnogo gorja nedolžnim ljudem. Teroristične trojke so začele z umori v Ljubljani in na deželi in isto so delale tudi te tako imenovane prve partizanske enote. Vsa aktivnost teh grup, oziroma posameznikov v teh grupah, se je omejevala na sabotažo, ki ni okupatorju prizadela nobene škode. Tu in tam so prerezali telefonsko žico, ali podrli del železniške proge; in to je bilo vse.

Primer, kake napade so partizani vršili, in kakšna je bila njihova osvobodilna borba, pa najlepše dokazuje primer, ki so ga komunisti sami zabeležili. **Slovenski poročevalec** 22, 24. X. 1941, 169, je prinesel opis partizanske akcije v Beli Krajini. Poročilo govori o veliki partizanski akciji 6. septembra. Kaj je bila ta velika akcija? — Trije partizani so iz zasede ob cesti med Gribljem in Črnomljem izstrelili nekaj streliv na italijansko patroljo, ki se je vračala iz Črnomlja, nato pa pobegnili v gozd. Rezultat tega je bil, da so se Italijani temejito maščevali nad civilnim prebivalstvom. V okolici Črnomlja in na Adlešičih so Italijani po večdnevnih racijah aretirali več sto ljudi in mnoge od teh odvedli v koncentracijska taborišča. "Junaški" belokranjski partizani pa so ubili **Šuteja**, katerega so pred narodom hoteli prikazati kot ovaduha in krivca za aretacije.

Naslednja akcija iste skupine, opisana v istem viru, pa se je vršila v začetku oktobra in to: **Požig enega kozolca, enega sklednja in dveh kolib!** Resnično junaštvo! Kakšno zvezo naj bi ti požigi imeli z „borbo proti okupatorju“, sam Bog vedi.

Istočasno, kot Belokranjska skupina, je svoja junaštva izkazovala tudi tolpa, ki se je nazivala „**Stiška grupa**“. Posamezniki iz te skupine so

septembra 1941 porušili košček železniške proge pri Radohovi vasi. Okupacijske oblasti so tudi v tem slučaju reagirale z represalijami; zaprli so okoli 100 ljudi iz te okolice. Zaradi teh italijanskih represalij je bivši ban dr. Natlačen ostro protestiral pri italijanskih oblasteh, obsodil je to početje in kot protest temu podal svojo ostavko na položaj v sosvetu pri visokem komisarju.

Komunisti niso uživali podpore slovenskega ljudstva.

Partizanstvo se v letu 1941 nikakor ni moglo razviti in postaviti na teren kaj pomembnejšega. Dotok prostovoljcev je bil tako pičel, da še komunisti sami priznavajo, da je bil „skromen“; tako je namreč zapisal dr. France Škerl v svojem delu „Počeci partizanskega pokreta u Sloveniji“, (izdal Vojnoizdavački zavod JNA 1956).

Največja kriza pa je seveda bila v tem, da jih je narod že na samem začetku spoznal in odkril sodelovanje s tolovaji. Posebno kmetje so spoznali, kaj se skriva za tajinstveno OF, in odklonili so vsako sodelovanje z njimi. Komunisti so morali spoznati dejstvo, da nimajo zaslombe pri narodu. Samo tiste, ki so bili že člani partije, so pridobili za odhod v partizane. Med temi so bili že preje naštetih: Semič Stane, Ivan Bartol, Majcen Nace, Jože Nose, Jože Šlak, Fran Pirkovič (Čort), Maks Vale, Janez Hribar, Tone Vidmar. To so bili v prvih časih njihovi edini sodelavci na deželi. Nekaj malega torej na Notranjskem, nekaj iz Suhe krajine, Mirnske doline in št. Jerneja.

Nasprotno pa so se krščanski socialisti počutili na terenu dokaj močne in njihovo politično delo je imelo med ljudstvom več odmeva. Komunisti so to spoznal in čutili, zato so začeli s strašno politično kampanjo, da je treba nujno narediti sporazum med partiji in krščanskimi socialisti. Na žalost je vsa pogajanja s partijo vodil Kocbek, ki je bil že davno tudi član komunistične partije. Bil je po srcu in prepričanju partijec; na zunaj, pred ljudmi in somišljeniki pa se je delal krščanskega socialista in se kot tak postavil tudi za vodjo krščanskih socialistov.

Iz tega sledi in je razumljivo, zakaj je Kocbek tako pritiskal na socialiste, da se napravi sporazum s partijo. Krščanski socialisti so temu pristanku in politični gonji podlegli in s tem znatno pripomogli nadaljnjemu razvoju OF. Kako močna je bila frakcija krščanskih socialistov v OF dokazuje dejstvo, da so ti dosegli, da so komandanti vseh prvih partizanskih enot bili krščanski socialisti, medtem ko so bili komisarji povsod le partijci.

Komunisti so spoznali, da z njihovimi načrti o revoluciji ne bo nič, če ne dobijo močnejše vojaške sile, ki bo te načrte izvedla. Prav zaradi tega so maloštevilne prve tolpe dobile nalog, da začno s **sabotažnimi akcijami**.

Te akcije, ki so bile brezpomembne, pa so imele točno določen dvojni cilj. To je, **ustrahovati prebivalstvo pred partizani samimi in izzvati okupatorske represalije**, da se tako ljudi prisili, da bodo bežali od doma in se zatekli v hosto, kjer jih bodo potem partizani mobilizirali v svoje enote.

Istočasno so tolpe na terenu začele tudi s prisilno mobilizacijo. Največja nasilja pri mobilizaciji sta vršila Nace Majcen iz Mokronoga in pa Franc Pirkovič iz Št. Jerneja. Novomeška skupina je na podagi te prisilne mobilizacije zrastle na ca 35 mož; vendar vojaško ni pomenila nič, kar se je izkazalo na poizkusnem pohodu na Bučko.

Partija formira SNOO.

Komunisti niso bili zadovoljni z razvojem na terenu. Vsi ukrepi, prisilna mobilizacija, okupatorjeve represalije in pa ovajanja niso komunistom dale vojaških enot, kot so si jih želeli, in ne opore pri narodu. Potrebni so bili še drastičnejši koraki.

Po sporazumu med krščanskimi socialisti in partijo so se komunisti počutili močnejše, zato so septembra 1941 sklicali zasedanje Vrhovnega plenuma OF. Glavno besedo na tem zasedanju je imel Boris Kidrič, ki je nenehno poudarjal, da je OF že dosegla tolikšen razmah, da se morajo nazvati predstavnicami oblasti med slovenskim narodom. Na podlagi predlogov Kidriča se je plenum preosnoval v SNOO, ki naj bi bil predstavnik, to je edini predstavnik slovenskega naroda. Odločeno je bilo, da ima le SNOO pravico zastopati, voditi in organizirati slovenski narod v borbi proti okupatorju. Istočasno je bilo proglašeno, da je vsako organiziranje izven tega odbora narodu škodljivo in zato proglašeno za izdajalsko. Na tem zasedanju je bilo dalje odločeno, da naj SNOO takoj stopi v zvezo z enakimi predstavništvami drugih narodov Jugoslavije in da slovenske partizanske enote vključi v narodnoosvobodilne odrede Jugoslavije pod poveljstvom glavnega štaba narodnoosvobodilnih partizanskih odredov Jugoslavije.

Komunisti so torej s tem dekretom hoteli prevzeti oblast nad slovenskim narodom in se že imenovali predstavniki naroda, čeprav niso vedeli prav, kako naj se ta oblast izraža in izvrši.

Nekaj tednov po tem zasedanju sta dva delegata SNOO odšla v Srbijo na vojno posvetovanje, ki se je vršilo v Krupnju zadnje dni septembra. To posvetovanje je organiziral in vodil CK KPJ. Navzoči so bili predstavniki iz posameznih pokrajin in glavnega štaba, Slovensko partizanstvo sta na tem posvetovanju zastopala Komandant partizanov Franc Leskovšek in komisar Miha Marinko. Ta dva sta podala referat o položaju v Sloveniji. Tito je ostro kritiziral KPS in njeno nemoč organizirati močnejšo partizansko aktivnost na področju Slovenije. Ni čuda, da so se komunisti po tej konferenci še z večjim srdom zagrizli, da pritisnejo slovenski narod ob tla in ga prisilijo, da se jim pokori. Zato so bila od tedaj nasilstva še večja in vedno večje število tistih, ki so pod oznako „izdajalstva“, bili likvidirani.

Prvi bataljoni in njihovi komandanti.

Kot že opisano preje, se komunistične partizanske grupe niso obnesle na terenu. Njihova organizacija je bila vse drugo prej, kot vojaško ure-

jena, in zato jih upravičeno moremo nazivati le **poedine tolpe**. Čeprav komunisti niso imeli strokovnih oficirjev na terenu v tistem času, (veliko jih nikoli niso imeli), so se vendarle zavedali, da je edini možni uspeh vojnih operacij v pravilni vojni organizaciji. Glavno poveljstvo je izdalo še pred koncem leta direktive, da se posamezne grupe povežejo in osnujejo čete in bataljoni, da naj v tej prvi fazi v vsakem področju operira en partizanski bataljon, ki naj služi tudi kot zbirališče za nove partizane.

(Sledi)

Marijan Jakopič

VELIKI PETEK

Učenci trudni so pospali,
nikogar ni ob meni zdaj,
to noč me bodo v smrt izdali,
kaj storil sem ti ljudstvo, kaj?

Glej, Oče, moram res sprejeti,
ta kelih prav iz Tvojih rok,
na križ za grehe se razpeti...
Tako sem zapuščen, moj Bog!

Odvzemi križ, če je mogoče!
Naj Tvoja volja se zgodi.
V bridkosti smrtni duša joče,
peščena tla kri orosi...

VELIKONOČNO JUTRO

Zamajal se je zvon veliki:
Aleluja!
V nebo kipe cerkve zvoniki —
prav do neba.

Jutranje sape lica mlada —
porde
kot da po pirhe fant prihaja
in po srce.

Zelene trate so posute —
s srebrom, rosó,
prečudno vdano Bog objema
ta hip zemljó.

JOŽE SLADIČ 50-letnik

Kolo časa se obrača ne glede na to, ali nam je prav ali ne. Marsikateri naš član-soborec je v zadnjih letih srečal Abrahama; za mnoge tega morda niti ne vemo. Pa bi le bilo pravilno, da take obletnice zabeležimo in da jubilanту javno izrečemo naše čestitke in najboljše želje. Kdo ve, koliko soborcev bo letos doseglo ta jubilej; toda z gotovostjo do sedaj vemo za enega: to je Jože Sladič.

Kdo ne pozna Jožeta? Prepričan sem, da ga poznajo skoro vsi; saj smo ga srečali v vseh mogočih pohodih in borbah med zadnjo vojno in revolucijo.

Jože se je rodil 16. aprila 1918 na Veseli gori pri št. Rupertu. Še kot mladenič se je odločil za vojaško življenje in odšel v vojaške šole za orožnike. Tako ga tik pred vojno srečamo v orožniški šoli v Kratovem, pri bolgarski meji, ki jo je uspešno končal in nato odšel v službo na orožniško ško postajo Kneževo. Še pred tem je končal orožniško pripravljalno šolo v Štipu. Vojna vihra ga je zajela na službenem mestu in doživel razpad v Macedoniji. Po skoro 14 dneh tavanja mu je uspelo skupaj s kolegi priti nazaj domov, kjer so ga čakale nove težave in naloge.

Dolga bi bila zgodba, če bi hoteli popisati vsa njegova doživetja in razmere, ki so tedaj vladale na Dolenjskem in med Jožetovimi stanovskimi kolegi. Jože je videl, kaj počne z narodom okupator, zato se je umačnil v ozadje in previdno zasledoval delovanje OF v domačem kraju. Ko je nastopila prva prilika, se je odločil za borbo proti zatiralcem svojega naroda; kajti bil je borec in zaveden nacionalist. Srečamo ga v prvi ilegali

na Gorjancih, srečamo v borbah "Štajerskega bataljona". Jože je bil morda tedaj edini med borci, ki je bil res vojaško oblečen v svoji orožniški uniformi. Bil je fantom za vzgled, bil jim je zvest prijatelj in vešč voditelj v bojih in na pohodih.

Kako uspešen je bil kot poveljnik, vedo zlasti tisti, ki so nekoč z njim rama ob rami preganjali uničevalce slovenskega naroda. Izkazal se je kot spreten in udaren poveljnik v borbah pri Orehovici, na Brezovici, v Kostanjevici in drugje. Njegova edinica na Orehovici je bila zato zelo aktivna in stalno patroljirala po Gorjancih. Postala je trepet partizanskih odredov. Ob času velikega in mogočno pripravljenelega partizanskega napada na postojanko Pleterje se je Jože še prav posebno izkazal. Njemu in njegovim borecem gre zasluga, da se je posadka tako odlično držala in končno izvedla uspešen taktičen izpad s pomočjo, ki jo je Jože pripeljal potem, ko se je v najtežjem momentu prvi prebil iz Pleterij.

Avgusta 43. leta se je Jože pridružil Dolenjskemu četniškemu odredu, ki je preko Otočca odšel proti Ortneku in v Grčarice. Bil je s svojimi borci v bataljonu kapetana — junaka Milana Kranjca. Ta bataljon se je zopet izkazal v borbi pri Ortneku, kjer je 1. septembra 1943 zavrnil napad in pregnal Cankarjevo brigado, ki je navalila na ta četniški odred. Če analiziramo borbo v Grčaricah, bomo zopet spoznali, da so Grčarice vzdržale toliko časa kot so, le po zaslugah starih izkušenih borecev pod poveljstvom Milana in Jožeta, (našega slavljenca). Grčarice so padle, Jože je bil med ujetniki in kot tak odveden v zapore v Kočevje. Tu je bil živa priča tragikomičnega procesa in priča, kako so odhajali v smrt junaki iz Grčaric in Turjaka. Sam si je rešil življenje s tem, da je skrnil svojo identiteto in je nato, iz drugega nadstropja dijaškega doma, skočil skozi okno in ušel iz komunističnih klešč. Po daljšem tavanju je izčrpan, toda nikakor ugnan borec zopet prišel na Dolenjsko in se pridružil domobrancem, kjer ga zopet srečamo — v jurišnem bataljonu!

Še in še bi lahko pisali o njegovem delu in borbi, toda predolg bi bil opis, ako bi hoteli opisati vse podrobnosti dela in borb poročnika Jožeta Sladiča. Njegova četa je bila vzorna, disciplinirana, udarna, taka kot je bil njen poveljnik Jože. Da, Jože je bil junak in zvest soborec, ki je svoje fante neštetokrat rešil iz skoro nerešljive situacije. Bil je spreten in iznajdljiv. Svoje izkušnje iz zasledovanja hajdukov in arnavtov je vse uporabil v borbi za svobodo slovenskega naroda.

Po težkih časih v emigraciji v Avstriji in številnih razočaranjih je Jožetu končno uspelo priti v Združene države. Mirno živi v krogu svoje drage družine v Massillonu in čeprav je daleč od Clevelanda, rad prihaja tja med svoje soborce, kadar je le mogoče.

Jože, Tebi, zvestemu soborecu iskreno čestitamo k Tvojemu jubileju in Ti želimo, da bi še dolgo prihajal med nas. Ko boš v krogu Tvoje družine, žene Marije, sina Joškota in hčerke Mici praznoval svoj rojstni dan se pridružujemo tudi mi — Tvoji soborci in Ti kličemo: "Bog Te živi še mnogo let."

BOŽIČNA MORIJA

O božiču je preteklo 25 let, odkar so komunisti zločinsko poklali sedem članov ugledne Mavsarjeve družine iz Praproč pri št. Rupertu. Ko ob 25. letnici toliko beremo o komunističnih „podvigih“ je prav in primerno, da se tiho in vdano poklonimo tudi našim mučencem — žrtvam brezbožnega komunizma. Oglejmo si na kratko, kako se je to zgodilo.

Prav ob božiču je komunistična Gubčeva brigada napadla grad Doč pri št. Rupertu. V gradu je bila posadka 30 Italijanov in tja so se ponoči od časa do časa zatekali tudi pošteni ljudje iz okolice, ker niso bili varni pred komunističnimi zločinci. Župan Jože Mavsar se je tedaj zatekel z družino v grad, da obvaruje družino pred komunisti. Komunistični pritisk je bil tako silen, da se je maloštevilna posadka predala, to pa zlasti zato, ker so se komunisti poslužili zvijač. Preko terencev so utihotapili v grad par partizanov, ki so kasneje, med napadom, zanetili ogenj v podstrešju. Terenci so prejšnji dan opajali italijanske vojake z vinom in so tako ustvarili primeren moment za napad. Zjutraj so komunisti vdrli v grad in tam zajeli žive člane družine lastnika gradu in sedem članov Mavsarjeve družine. Med temi so bili: oče Jože, star 51 let, mati Terezija 49 let, sinovi: Darko 21 let, Ciril 17 let, Mici 16 let, Peter 13 let in Stanko 9 let. Ujete so komunisti zasramovali in strašno mučili, nato pa vse zmetali na grmado in jih sežgali. Zločin, ki mu ni primere, s tem še ni bil končan. Od Mavsarjeve družine jih je tedaj ostalo še pet, sin Joško, duhovnik, ter: Dolfi, Pavel, Franci in 12 let stari Vilko. Komunisti so še naprej stikali za člani te družine, ker so načrtno hoteli vso družino pobiti. 23. marca 1943. leta se jim je posrečilo dobiti v roke 12. letnega Vilka. Ubijalec se ni potrudil, da bi mladeniča zajel, nego ga je ustrelil iz zasede. Za to SVOJE JUNAŠTVO JE BIL KOMUNISTIČNI STORILEC ODLIKOVAN IN NOSI ČIN VIŠJEGA OFICIRJA. Dolfi je padel v borbi s komunisti v začetku maja 1943. dočim je bil Pavel vrnjen iz Vetrinja in ubit.

Preživela župnik Joško in Franci sta za 25. letnico tega zločina njih družine maročila spominsko sv. mašo za pokojne žrtve, na katero sta povabila vse Slovence v Clevelandu. Takole sta zapisala v objavi:

„Ponosna sinova in brata pa prosita vse Slovence, naj ob tej tragični obletnici odpuste zaslepljenim zločincem in se pridružijo najini molitvi: Naj nedolžna kri naše mučeniške družine, ki je pojila prelepo slovensko zemljo, vse verne Slovence še tesneje poveže, vsem zablodenim pa naj né bo v prekletstvo, ampak v odpuščanje in razsvetljenje!“ (Po Ameriški Domo-vini 27. dec. 1967.)

Slovenski protikomunistični borci, pridružimo se prošnji bratov mučeniških žrtev in z njima molimo zanje in za svobodo naše lepe Slovenije, ki je pila kri tisočev. Padli so Mavsarjevi, ker so bili ugledni in verni, padli, ker so bili steber poštenosti in zato v napotje komunistom. Bratje ne pozabimo teh žrtev in dejstva, da so padli zato, da bi naš rod bil zopet svoboden. Slava žrtvam.

Volkovi se koljejo

(Ob obletnici boljševiške revolucije)

V teh dneh se večkrat sliši, da voditelji komunističnih držav ne predstavljajo več monolitne, enotne skupine. V govorih posameznih voditeljev, zbranih ob praznovanju petdesetletnice sovjetske revolucije v Moskvi, so prišle na dan ponovno in jasno pomembne razlike. Vodja sovjetske komunistične partije, Brežnjev, se je v svojem govoru navduševal za svetovno konferenco komunističnih partij toda mnogi drugi govorniki so njegovo navdušenje namenoma spregledali in o vsem tem lepo molčali.

Želja Brežnjeva je naletela na odobravanje poljskega in bolgarskega tovariša, toda Čeh, Madžar in predstavnik Vzhodne Nemčije so imeli gluha ušesa. Vodja francoske komunistične partije Waldeck-Rochet se je zavzel za Brežnjevo zamisel, medtem ko se njegov italijanski tovariš Longo ob tem vprašanju ni dolgo ustavljal. Svojebitnost je kazal posebno Romun Ceausescu, ki je tudi kot edini komunistični voditelj v zadnji krizi na Srednjem Vzhodu podprl judovske zahteve. Nicolae Ceausescu je ostal v Moskvi le toliko časa, da je dal vedeti vsem, ki so ga poslušali, da so Romuni sami svoji gospodarji in da je lepo biti neodvisen od Moskve. Ob ogledu sovjetske tovarne je Tito presenetil sovjetsko spremstvo s povzdigovanjem napredka v Jugoslaviji, ne pa v Sovjetiji in z bahanjem o novi fazi socializma na jugoslovanskih tleh.

Zastopnik južnovietnamske osvobodilne fronte Dang Quang Chi in španske komunistične partije Dolores Ibarruri sta kazala veliko bojevitost in bila zvezdnika vse družčine.

Fidel Castro je dal zaušnico Moskvi in poslal tja svojega ministra za zdravstvo dr. José Ramón Machado. (Sovjetska pot in Castrova pot za dosego istega cilja v Južni Ameriki se močno križata.) Njemu Sovjeti niso dali besede pred centralnim komitejem, pa se je zato odpeljal mož iz Moskve dva dni prej. Kitajci so bili povsem odsotni. Ko so se vrstile zdravice v Moskvi, so Kitajci in Albanci navduševali Sovjete, da ovržejo revizionistično kliko.

Odsotnost Fidela Castra in Kitajcev pa gotovo zasenči odsotnost velike zgodovine ruske komunistične partije. To „zgodovinsko delo“ so pripravljali v več zvezkih kot krono svojemu praznovanju, pa se je vse zataknilo že pri drugem zvezku, ko so prišli komaj do revolucije. Ob vseh spremembah v partiji in Sovjetiji izgleda, da je težko veliko ali sploh še kaj pisati. Partija ni mogla dati računa sebi... kako je potem mogoče še prepričati ruski narod in ostali svet.

Opomba: O neenotnosti v komunističnih vrstah se na Zahodu večkrat piše. Potrebno je ob tem zmeraj misliti tudi na resnico, da so volkovi, ki ki se koljejo med seboj, še vedno nevarni čredi.

P. Z.

NAPAČEN RAČUN

Ker smo ob priliki ustanovitve postojanke šent Vid pri Stični pustili prtljago v Novem mestu, so vse čete pozneje hodile po prtljago. Tako je tudi naša težka četa kot zadnja šla po prtljago sredi oktobra 1944. Ker v tistem času ni bilo slišati o kakšnem večjem zbiranju partizanov v tem predelu, zato nismo vzeli s sabo dosti municije in težkega orožja.

V Trebnjem smo srečali četo, ki se je vračala nazaj na postojanko. Pot naprej v Novo mesto je bila lepa ter smo tja prispeli brez vsakega streljanja.

Čez nekaj dni smo se zopet vračali nazaj na postojanko. To pot pa ni šlo tako lahko. Partizani so nam pripravili veliko presenečenje. Pripravili so se zelo dobro. Od Trebnjega pa do Vel. Gabra so pripravili zasede. V Trebnjem so hoteli napraviti zasede na obeh straneh; pri pokopališču in pri gradu. Prišli smo ravno še pravi čas tja, da se jim načrt ni posrečil.

Ko smo prišli v trg Trebnje, smo se srečali z delom partizanov, ki so ravno nameravali preko Temenice v zasedo. Naše brzostrelke so jih precej podrle ter jim tako preprečile načrt. Pred gostilno Germovšek so partizani ravno postavljali težki minometalec, ko jih iznenadijo naši mitraljezi. Ker so se pri pokopališču partizani utrjevali, so udarile mednje naše bombe in kosili so jih naši mitraljezi. Pa tudi oni so udarili nazaj, tako da je bila huda borba. Trajala je kakih dvajset minut. Na bojišču je obležalo 37 partizanov. Koliko je bilo ranjenih, ne vem, ker jih ni bilo časa šteti. Bilo je zaplenjenega veliko lahkega orožja in municije; med ostalim tudi težki minometalec.

Na naši strani smo imeli 4 mrtve. Ker nismo smeli zgubljeni časa, smo naše mrtve soborce poskrili v grmovju, mi pa se hitro odpravili naprej. Vedeli smo, da niso bili samo ti tukaj; da jih gotovo čaka še veliko na nas ob cesti, kjer nam hočejo pripraviti presenečenje.

Ko smo prišli iz Trebnjega, je na nas že od dveh strani regljalo. Pošteno nas je skrbelo, kako bomo prišli skozi. Oddahnili pa smo se, ko se nenadoma utrga rafal brzostrelke v smeri proti Čatežu. Takoj se ji pridruži mitraljez. Med regljanje mitraljeza pa so udarjale bombe in kmalu je zamolklo začel nabijati tudi težki minometalec.

Ugibali smo, kdo bi to bil. Obenem smo pa bili tudi veseli, ko smo vedeli, da imamo še nekoga na naši strani, ki nam bo pomagal partizanom štrene mešati.

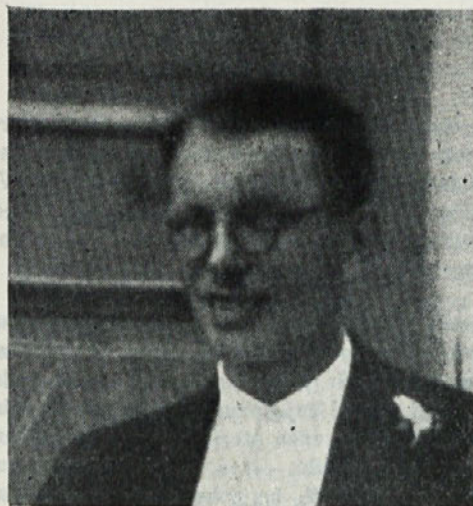
Pozneje smo zvedeli, da je bil na Čatežu Stiški bataljon. Vračali so se, ko so zaslišali streljanje v Trebnjem. Mahnili so hitro v to smer, pa kmalu naleteli na partizane, s katerimi so se takoj udarili. Partizani si gotovo niso mislili, da bodo tako hitro prišli v klešče. Zato so bile tudi

zasede, ki so čakale na nas, precej zmedene. Kljub temu pa so z vsake vzpetine streljali na nas. Toda srečno smo prišli na postojanko.

Ko smo šli čez nekaj dni po naše mrtve soborce, so nam ljudje pravili, kako so se partizani jezili in grozili, da bomo še plačali za tiste, ki smo jih v Trebnjem pobili. Mislili so, da bodo oni nas nakresali; smo pa mi njih. To se je pozneje še velikokrat ponovilo.

V SPOMIN

Prijatelju Cirilu Hartmanu v slovo

Tako hitro in brez slovesa si odšel, dragi Ciril. Zvedel sem, da si bolan, a predno sem mogel do Tebe, si že odšel k Bogu po svoje plačilo.

Tam v Žužemberku, „metropoli“ najrevnejšega dela naše prelepe slovenske zemlje je bilo najino prvo srečanje. Od tedaj sva si postala prijatelja. Čeprav svetovno različnega gledanja, ni to nikoli kalilo naših osebnih odnosov. Sam si bil mož dobrote in srčne kulture, zato si tudi v sočloveku spoštoval značaj in

plemenitost. To je bila Tvoja izrazita veličina. Delaven kot mravlja, tih in skromen ter vedno pripravljen pomagati vsakemu, to so bile izrazite lastnosti Tvojega značaja in tak si ostal do konca.

Po rojstvu si bil pravi Gorenjec, mladost in študij sta Ti potekala v Ljubljani, a večino svojega življenja si prebil v srcu Suhe Krajine. Te revne kraje in te dobre in značajne ljudi si vzljubil z vsem srcem. Postal si del njih samih. Tu si se tudi z domačinko poročil, si ustvaril prijetno družinsko ognjišče in se javno udejstvoval. To so bila Tvoja najlepša leta.

Toda prišli so hudi dnevi na naš narod. Za Tebe, kakor za veljko večino prebivalstva te borne zemlje, ni bila težka odločitev, kam se opredeliti.

Mnogo si pretrpel zaradi tega. Bil si neprestano begunec. Toda nisi klonil, narodovim in krščanskim idealom si ostal zvest do prezgodnjega groba.

Dragi Ciril! Za Tvoje iskreno prijateljstvo, za vsa dobra dela in zvestobo narodu in vsestransko pomoč, ki si jo nam nudil v času najtežje preizkušnje Ti izrekam iskreno zahvalo! Počivaj v miru in pravični Bog naj Ti bo dobri plačnik!

J. J.

Ob prerani smrti soborca Cirila Hartmana izreka Tabor žalujoči družini iskreno sožalje.

ZA BELEŽNICO

Predokus zgodovine

Prof. Alojzij Geržinič, ki je že s svojim v španščini pisanim mojstrskim zgodovinskim ekscentrom dokazal, da je resen in verodostojen analitik tudi naše medrevolucionarne danosti, je v Duhovnem življenju (XXXV, št. 2. Buenos Aires, februar 1968) v članku Pogled na našo usodo med drugim zapisal tudi sledeče besede, ki zvenijo kot resnični predokus zgodovine:

Kdor skuša naprtiti dr. Ehrlichu, dr. Natlačenu, Kiklju, župcu, škofu Rožmanu, generalu Rupniku simpatije za nacizem ali fašizem; kdor jim podtika še tako pestranske namene, da bi podprli osne sile, da bi utrdili tujo okupacijo; kdor trdi, da niso ljubili svojega naroda in da niso storilj vsega, kar bi mu olajšalo usodo, da, kar bi ga rešilo, — ta je lažnik, in blato, ki ga meče na te svetle osebnosti, bo pokrilo njega samega.

Drzemo se javno zaprositi prof. Geržiniča: Se za bližajočo se 25-letnico naše žalovne ne bi lotil zgodovinske obdelave naše protikomunistične borbe, ki je pod prizmo dogodkov in časa že postala zgled za vse svobodoljubno človeštvo? Ves naš arhiv mu bo na razpolago!

Tema za razmišljanje

Mnogo lažje je spremeniti politične in gospodarske sisteme kot človeško naravo!

Ilija Ehrenburg

Okrožnica št. 2 zgodovinskega referenta Zveze

V novemberski okrožnici sem podpisani nanizal nekaj misli o delu tega referata in predložil načrt za naslednjo dobo. Prosil sem vse sodelavce in organizacije, da sami in preko svojega članstva pridobijo podporo za ta program in sporoče o celotnem programu svoje misli in predloge ter nudijo pomoč. Tem potom se zahvaljujem vsem, ki so se odzvali in dobrodušno začeli s tem nad vse važnim delom naše organizacije. Na žalost je do sedaj odziv mnogo preslab, da bi mogli program izvesti; zato se ponovno obračam na vse s prošnjo za nujno pomoč in sodelovanje.

Kot prva točka, ki je v programu morda najnujnejša, prihajam s konkretnim programom. Nujen, zelo nujen je odgovor na knjigo SV. URH. Izdajateljica te knjige že pripravlja dodatek. doma se pa govori, da je vse res, kar je napisala, ker emigracija molči o tem. Glavni odbor je mnenja, da je temeljit odgovor na to čim preje res nujna zadeva in odgovornost nas vseh. Začeli smo z urejanjem primerne materiala za odgovor, vendar rabimo še mnogo več, kot je dosegljivo. Naprošam Vas, da pomagate in pridobite vsakogar, ki bi mogel nuditi katere koli od spodaj navedenih podatkov ali zadev. Ni potrebno na dolgo in široko pisati; da le podatke dobimo, urede in povežemo vsega bo naredil urednik. Kaj je najbolj potrebno:

1. Čim točnejši podatki o masovnih komunističnih pobjah. Tu mislimo zlasti na poboje celotnih družin, otrok, žena, starčkov itd. Pri vseh podatkih navedite datum in kraj umorov, okoliščine in če le mogoče, tudi storilce. Kjer je mogoče, tudi vse rojstne podatke umorjenih. Na vsak način pa kraj in datum umorov.

2. Podatki, imena in položaji vidnejših komunističnih morilcev.

3. Opisi komunističnih grozodejstev po občinah. To bi lahko povedal vsak naš član. Vsak član ve nekaj za svoj domači kraj in to, kar je najvažnejše, mora biti zapisano. V vsakem kraju se je zgodil vsaj kak večji komunistični zločin. Razgalimo ga! Določite ljudi, ki bi s člani govorili in od vsakega dobili take podatke. Imena vseh, ki bodo dali podatke, bodo ostala tajna.

4. Imena in podatki o padlih in vrnjenih domobrancih.

To so trenutno najnujnejše zadeve; zlasti podatki pod točkama 1. in 3. Prosim, ne odlašajte; saj je vendar naša dolžnost to storiti; in to je pač najmanj, kar smo dolžni. Le pogledjte, kako komunisti delajo.

Bog — Narod — Domovina!

France Grum, zgodovinski referent

Starešinstvo DSPB Tabor v Argentini obvešča svoje odbornike, da se redne društvene seje vrše vsak zadnji petek v mesecu v Slovenski hiši na Ramón L. Falcón 4158.

Osebne vesti:

V mesecu februarju 1968 sta se poročila: V Mendози Slobodan Rupnik, sin Eugena Rupnika; v Floridi pa sin Miloša Preloga. Naše čestitke.

Prav tako čestitamo vnuku pok. generala Rupnika dr. Niku Suvajdžiću, ki se mu je družina povečala s hčerko Marijo Elian.

Na povratku s počitnic v gorah se je pri avtomobilski nesreči hudo poškodovala ga. Ksenija dr. Kociprova. Vsi pri Taboru ji iskreno želimo čim skorajšnjega in popolnega okrevanja. Sam dr. Stanko Kociper se je pri nesreči le lažje poškodoval.

IZ RDEČEGA RAJA

Opravljanje režima: Na Silvestrovo je Ljubljanska televizijska postaja odgovarjala na razna vprašanja dopisnikov. Dva primera:

Nekdo je zapisal vprašanje „Zanima me, če so tovariši, ki nas peljejo v komunizem, plačani od kilometra?“ Na vprašanje, zakaj je to napisal, je pisec odgovoril: „Zato, ker s peresom pač ne morem streljati.“

Spet druga: V sobi sedj; tovariš generalni direktor, pri vratih pa stoji mlajši delavec in popravlja ključavnico. Ker zelo počasi vrta v les, generalni postane nervozen in pravi: „Poslušajte, vi, jaz bi tisto ključavnico v tem času že petkrat popravil.“ Delavec pa odvrne: „Verjamem, tovariš generalni; Vi ste namreč ključavničar jas sem pa arhitekt.“ O polnoči, ko so si voščili srečo v novem letu, je bila najbolj poudarjena želja, da bi v novem letu vsi dobili zaposlitev.

Nov socialistično-komunistični blok. 5. januarja 1968 sta se v Belju (Vojvodini) pogovarjala Tito in sekretar romunske KP Ceausescu. Tito je na ta sestanek pripeljal svoje najzvestejše: Kardelja, Todorovića, Blaževića, Popovića in Petrića. Kot znano hočeta poglavarja obeh partij ostati neodvisna tako od Moskve kot od Pekinga. Ni znano, ali sta se odločila, da se udeležita svetovne konference komunističnih držav ali ne. Razgovarjala pa sta se, če bi Jugoslavija in Romunija bile v stanju formirati nekač tretji socialistično-komunistični blok. S tem v zvezi je tudi Titovo potovanje po azijskih in afriških državah. Tito hoče na lastni koži dognati, koliko podpornikov bo dobil za svojo najnovejšo idejo.

Jugoslavija kritizira ameriško sodišče. Jugoslovanska uradna poročila trdijo, da je bil v ZDA aretiran Dragiša Kasiković v zvezi z napadi na jugoslovanska poslaništva leta 1966. Omenjeni je bil po teh poročilih sodeč izpuščen, čeprav je sodišče ugotovilo, da je bil prizadet pri tej aferi. Za radi tega sklepajo, tako pravi poročilo, da oblasti v ZDA nimajo namena kaznovati krivcev. Jugoslovansko poročilo nadaljuje: Dobro je znano, da so ti napadi na uradne predstavnike Jugoslavije storjeni od strani vojnih

zločincev in kvistingov, ki so zbežali v ZDA, zato ne bi bilo težko ugotoviti, kje so krivci napada na jugoslovanske ambasade...

Delavski raj: Kako skrbi „socialistična Jugoslavija“ za svoje delavce, najbolj nazorno kaže pismo, ki ga je napisal delavec uredniku „Gradisov Vestnik“, decembra 1967. V obširnem pismu je med drugim zapisano: „Dvajset let smo dneve in tudi noči vozili po blatnih cestah, posebnó po osvoboditvi, se trudili, da bi ustvarili čim več. Danes pa, ko smo nekateri pred upokojitvijo, nas ne poznajo več. Sedaj, ko bi morali biti naši zaslužki čim večji, pa je ravno obratno in tako bomo odšli v pokoj z zelo minimalnimi pokojninami. Pri tem pa je najbolj žalostno to, da če kaj rečemo, nam odgovorijo, če ti ni prav, pa idi drugam... Vprašam vas, kako naj si sedaj v 40 ali 50 letih starosti, v teh časih, ki so težki za službe, dobiš kakšno mesto? Vsak ti bo rekel: 'Kjer si bil doslej, hodi še poslej!'... Nepravilnosti bi bilo še mnogo, ker pa tudi pri drugih podjetjih ni vsé kakor bi moralo biti, se ne splača pisati“...

ZA SPOMINSKO PLOŠČO ZA KAPELICO NA „ORLOVEM VRHU“

na slovenski pristavi v Clevelandu
 od 6. aprila 1967 darovali sledeči:
 (v dolarjih)

Borštnik Pavle	10.—	Jarem Lojze	5.—
Dejak Franc	10.—	Kastigar Frank	5.—
Dular Milan	10.—	Lekan Jože	5.—
Hočevar Matovž	10.—	Longar Albin	5.—
Jakoš Jože	10.—	Petrič Lojze	5.—
Pičman Janez	10.—	Pogačnik Branko	5.—
Tomšič Anten	10.—	Stanonič Frank	5.—
Urancar Frank	10.—	Strle Tone	5.—
Zupančič Hinko	10.—	Šuštaršič Marijan	5.—
Arko Jože	5.—	Omahen Polde	5.—
Blatnik Viktor	5.—	Zupančič Polde	5.—
Boh Franc	5.—	Žnidaršič Janez	5.—
Dovjak Jože	5.—	Žnidaršič Jože	3.—
Hočevar Ivan	5.—	Dolarinar Milan	3.50
Jaklič Janez	5.—	Modic Lojze	3.—
		Švigelj Janez	3.—
		Gazvoda Jože	2.—
		Petek Franc	2.—
		Oražem Frank	2.—
		Hočevar Jože	1.50

TISKOVNI SKLAD

Neimenovani prijatelj revije Tabor iz Buenos Airesa je podaril za tiskovni sklad znesek 8.900 pesov. Iskrena hvala.

SLOVENSKO ZAVETIŠČE BO DELO VSE SLOVENSKE EMI-
GRACIJE IN NIHČE NE BO IMEL PRAVICE ZASLUG. VSA
PRAVICA BO PRAVICA REVEŽEV, ZASLUGA PA PRIPADA
NAŠIM MRTVIM. SLOVENSKO ZAVETIŠČE BO IZGOVORJE-
NI KOT POMOČI POTREBNIM SLOVENCEM IN ZA VSTOP
NE BO POTREBNA LEGITIMACIJA.

V S E B I N A

Velika noč	81
Večna slava (dr. Srečko Baraga)	82
Ali se Amerika bori proti komunizmu (Branislav Svoboda)	92
Leto 1968 (P. K.)	97
Začetki, razvoj in organizacija rdeče vojske v Sloveniji (Fr. Grum)	99
Veliki petek, Velikonočno jutro (Marijan Jakopič)	103
Jože Sladič — 50-letnik	104
Božična morija	108
Volkovi se koljejo (J. Z.)	107
Napačen račun (P. Z.)	108
Prijatelju Cirilu Hartmanu v spomin (J. J.)	109
Za beležnico	110
Iz društev	111
Iz rdečega raja	112

Correo Argentino Sucursal Villa Madero (Bs. As.)	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 8133
	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 2619